

Jaarverantwoording 2017

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	4
Samenvatting.....	5
1. Uitgangspunten van de verslaggeving.....	8
2. Profiel van de organisatie.....	9
2.1. Algemene identificatiegegevens.....	9
2.2. Structuur van het concern.....	9
2.3. Kerngegevens en nadere typering.....	11
2.4. Samenwerkingsrelaties.....	11
3. Bestuur, toezicht, bedrijfsvoering en medezeggenschap.....	13
3.1. Normen voor goed bestuur.....	13
3.2. Raad van Bestuur / Directie.....	13
3.3. Raad van Toezicht.....	13
3.4. Bedrijfsvoering.....	18
3.5. Cliëntenraad.....	20
3.6. Ondernemingsraad.....	20
4. Beleid, inspanningen en prestaties.....	21
4.1. Meerjarenbeleid.....	21
4.2. Algemeen beleid verslagjaar.....	21
4.3. Algemeen kwaliteitsbeleid.....	22
4.4. Kwaliteitsbeleid ten aanzien van patiënten/cliënten.....	23
4.4.1. Kwaliteit van zorg.....	23
4.4.2. Klachten (exclusief particuliere FPC's).....	25
4.5. Kwaliteit ten aanzien van medewerkers.....	26
4.5.1. Personeelsbeleid.....	26
4.5.2. Kwaliteit van het werk.....	26
4.6. Samenleving en belanghebbenden.....	27
4.7. Financieel beleid.....	28

Op de voorkant:

Het verhaal van Gregory is een mooi voorbeeld van participatie. Gregory was jarenlang als deelnemer aan lambe verbonden. Hij haalde een bakkersdiploma aan het ROC in Amsterdam. Door de inspanning van de zorgcoördinator van lambe en de klantmanager Beschut werk van de gemeente Amsterdam, kon lambe hem kort daarna in dienst nemen.

Gregory werd gekozen als boegbeeld voor de landelijke campagne 'Beschut Werk' van het ministerie van SZW.

Voorwoord

De zogeheten transitie in de zorg is zich langzaam aan het uitkristalliseren. Er ontstaat meer rust in de beleidsontwikkelingen, de systemen ontwikkelen door, maar lijken ook te consolideren. Er is meer afstemming tussen partijen ontstaan en daarmee ook meer eenvoud en efficiency. Dat zien wij ondermeer terug in de inkoopkaders rondom de Wlz.

De Raphaëlstichting zit echter nog volop in de naweeën van deze transitie. Er is meer ruimte gekomen voor eigen verantwoordelijkheid, maar dat vraagt andersoortige kaders merken wij. De eerste stappen zijn gezet naar een meer dienstbare structuur, waarin eenvoud en efficiency leidend zijn en de processen volgen op het primaire proces om daar echt ondersteunend aan te zijn. Dat is een moeizame weg, een weg van omvorming en volhouden. Dit vraagt de komende jaren nog volop onze aandacht. We zien dit terug rondom *kwaliteit en veiligheid* in het komen van meten en weten naar borging en sturing. Dat vraagt een klimaat waarin voortdurend geleerd en ontwikkeld wordt op alle niveaus binnen de organisatie. In elk proces willen wij dit centraal stellen.

In de bedrijfsvoering ervaren wij druk op de kostprijs van arbeid, lonen stijgen en worden niet meer gecompenseerd door de overheid. Een lerend klimaat, zelfverantwoordelijkheid en omvormen, geven druk en zorgen soms juist voor een verhoogde inzet van arbeid en geven ook een hoger verzuim. Daarmee heeft het financiële resultaat het afgelopen jaar onder druk gestaan. Komend jaar streven wij hier naar meer rust en stabiliteit. Daar gaat een grote financiële opgave aan vooraf. Ook merken wij dat de arbeidsmarkt krappere wordt, vacatures raken moeilijk vervuld en dat vraagt om een expliciete inzet op vinden, maar ook binden van goede arbeidskrachten.

In het leren en ontwikkelen streven wij naar een open klimaat, waarin wij ons eigen handelen voortdurend toetsen en willen verbeteren. Daar hebben wij de ander voor nodig. Onze belangrijkste partners en stakeholders zijn onze cliënten, ouders en verwanten en/of wettelijk vertegenwoordigers. Die gaan wij komend jaar meer stem geven, ondermeer door een cliëntportaal in ons ECD open te stellen. Maar ook andere partners zullen wij actief betrekken in onze afwegingen en ons handelen om zo voortdurend niet alleen intern, maar ook extern een kritisch kader te organiseren.

Remco Bakker,
Voorzitter Raad van Bestuur,
Raphaëlstichting

Samenvatting

Het jaar 2017 was een jaar waarin we ons oor te luister hebben gelegd. In een aantal bijeenkomsten met belanghebbenden intern (cliënten, ouders en verwanten, medewerkers en vrijwilligers) en extern (leveranciers, samenwerkingspartners, gemeenten, zorgkantoren en verzekeraars, de banken, etc) kwamen wensen en verlangens voor de toekomst naar voren vanuit deze luisterende houding kreeg een meerjarenvernieuwingsbeweging vorm waarin vijf pijlers staan beschreven: antroposofie, wonen, werken en vrije tijd, sociaal ondernemen, duurzaamheid en kwaliteit van zorg. De titel van de meerjarenvernieuwingsbeweging die in december werd gepubliceerd werd: "Luisteren ... en doen!"

De locaties die in 2017 geopend werden, dragen elk op hun eigen wijze bij aan de participatie van deelnemers en bewoners.

Met de opening van de De Kosterij, winkel en lunchroom Middenbeemster, hebben bewoners van Breidablick voortaan de mogelijkheid om te werken op een plek midden in dorp.

Door de renovatie van de Koperen Koning opende Midgard zich naar de directe omgeving. De winkel werd verbouwd tot winkel/theehuis en de ingang werd verplaatst en toegankelijker gemaakt. Het terras en de lunchroom nodigen dorpingen en passanten uit om de locatie te bezoeken.

De bakkerij van Fermento is verhuisd van een klein hoekpand in een woonwijk naar een grote zichtlocatie met een moderne inrichting, hightech ovens en andere apparatuur. Klanten zien de bakkers en banketbakkers aan het werk. Doordat de capaciteit sterk is toegenomen, kunnen nu ook meer bedrijven (restaurants, hotels e.d.) van brood worden voorzien.

Ook de nieuwe bollenschuur op Croon en Bergh, waar biologische bollen worden verpakt, zorgt voor meer zichtbaarheid van de bewoners van deze kleinschalige woon- en werkvoorziening in Burgerbrug. De geschenkverpakkingen – voorzien van een persoonlijke touch – vinden meer en meer hun weg naar buiten.

Een bijzonder verhaal in het kader van participatie was het in dienst nemen van Gregory (voorkant). Gregory was als deelnemer aan bakkerij lambe verbonden, maar werd – na een opleiding tot assistent-bakker aan het ROC – in dienst genomen. De campagne 'Beschut Werken' van het Ministerie van SZW koos hem als boegbeeld.

2017 was ook het jaar waarin de centrale cliëntenraad (CCR) werd opgericht met het doel om de medezeggenschap nog verder te versterken.

Verdere bijzonderheden in 2017:

- de samenwerking tussen de GGZ Polikliniek (jeugd en volwassenen) met het ambulante team van Queeste dat resulteerde in de oprichting van het Gezinsteam waardoor gezinsondersteuning kan worden gegeven in kwetsbare gezinnen met de inzet van ambulant gezinsbegeleiders onder verantwoordelijkheid van gedragswetenschappers.
- de samenwerking met Stichting ZilverEsdoorn, een particulier initiatief van ouders die voor hun kinderen (jongvolwassenen die voor een deel logeren en werken op Rozemarijn) een huis hebben gekocht in Hoofddorp. Medewerkers van Rozemarijn gaan de zorg leveren.
- uit het medewerkersonderzoek (met als uitkomst een gemiddeld cijfer van 7,2) kwamen o.a. werkdruk, scholing en ontwikkeling als belangrijke aandachtspunten naar voren.

In 2017 kregen bewoners van De Brug van Rudolf Steiner Zorg een nieuw onderkomen in De Lozerhof. Roos (rechts op de foto) is erover te spreken: "Ik had me voorgenomen om het eerst aan te kijken voor er iets over te zeggen. En ja... het is meegevallen. Je hebt meer ruimte. En er is veel groen. Ik ga elke dag naar buiten, dus dat is erg fijn."

Jaardocument 2017

Maatschappelijk verslag

1. Uitgangspunten van de verslaggeving

Voor u ligt het Jaardocument Maatschappelijke verantwoording Zorg 2017 van de Raphaëlstichting. Door middel van dit document leggen we graag integraal verantwoording af.

Het verslag bestaat uit drie onderdelen, te weten:

- Kwaliteitsverslag kwaliteitskader VG (apart verslag)
- Kwaliteitsverslag kwaliteitskader VVT (apart verslag)
- Jaarverantwoording (hieronder)

Vanaf 2017 legt de Raphaëlstichting ook verantwoording af in het kader van het kwaliteitskader. Aangezien de Raphaëlstichting zowel VG als VV zorg levert, leggen we verantwoording over de normen in de kwaliteitskaders af in twee aparte verslagen. Daarnaast is er nog de algemene jaarverantwoording.

De organisatie bestaat uit sterke, relatief zelfstandige, lokaal/regionaal gewortelde eenheden die vanuit een kernlocatie zorg en begeleiding bieden. De aangeboden zorg betreft zorg- en dienstverlening aan kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen met een verstandelijke beperking. Daarnaast bestaat er een afdeling GGZ met poliklinische, voornamelijk kortdurende, behandeling en een afdeling V&V voor mensen met niet aangeboren hersenletsel die verpleging behoeven. Tevens wordt er psychogeriatrische en somatische verpleeghuiszorg geboden.

De Raphaëlstichting wil het voor cliënten en medewerkers mogelijk maken zich naar lichaam, ziel en geest te ontplooiën en samen een op geestelijke idealen bouwende gemeenschap te vormen. Mensen worden aangesproken op hun sociale vermogens en gesterkt in hun gevoelens van volwaardigheid. De begeleidingsstijl is gericht op gelijkwaardigheid. Met respect voor elkaar wordt gezocht naar wegen die ontwikkeling mogelijk maken. Dit wordt bijvoorbeeld zichtbaar door het bijdragen aan de leefbaarheid van een buurt- of dorpsgemeenschap, waardoor een meerwaarde ontstaat voor zowel de cliënten als de betreffende buurt.

De Raphaëlstichting is een zelfstandige zorgaanbieder, die in dit jaardocument als geheel wordt belicht. De verschillende instellingen en locaties zullen in dit jaarverslag niet afzonderlijk worden besproken.

2. Profiel van de organisatie

2.1. Algemene identificatiegegevens

Naam verslagleggende rechtspersoon	Raphaëlstichting
Adres	Duinweg 35
Postcode	1871 AC
Plaats	Schoorl
Telefoonnummer	085 - 2100106
Identificatienummer Kamer van Koophandel	41238268
E-mailadres	info@raphaelstichting.nl
Internetpagina	www.raphaelstichting.nl

2.2. Structuur van het concern

De Raphaëlstichting is een stichting met een tweehoofdige Raad van Bestuur. De Raad van Bestuur legt verantwoording af aan de Raad van Toezicht.

Binnen de Raphaëlstichting werken acht resultaatverantwoordelijke eenheden met elkaar samen, waaronder vier intramurale VG-instellingen (Scorlewald, Midgard, Breidablick, Novalishoeve en Rozemarijn) en een VV/VG-instelling: Rudolf Steiner Zorg. De overige instellingen zijn: Queeste (logeren, ambulante zorg en GGZ polikliniek) en lambe (dagbesteding). Alle instellingen van de Raphaëlstichting zijn HKZ-gecertificeerd. Voor de organisatiestructuur: Zie organogram op pagina 9.

De Raad van Bestuur laat zich in haar beleid adviseren door het Managementteam, waarin de eindverantwoordelijken van de instellingen zitting hebben. In het Managementteam worden ook de kaders afgesproken die de ruimte bepalen waarin de instellingen zelfstandig kunnen besluiten en opereren. De Raphaëlstichting is geordend op basis van resultaatverantwoordelijke eenheden. Binnen iedere instelling is een eindverantwoordelijke benoemd en functioneert een beleidsorgaan.

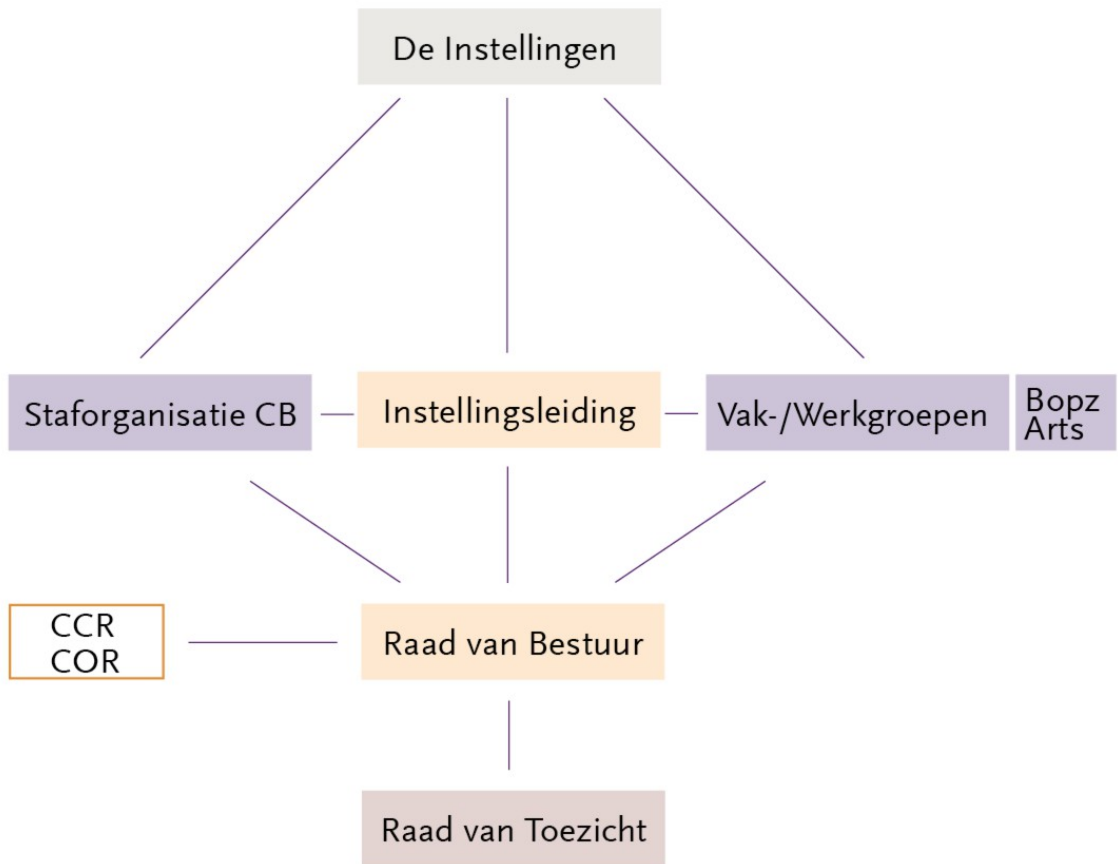
De Raphaëlstichting is werkzaam in vijf zorgkantoor regio's (drie zorgkantoren VGZ, Zilveren Kruis en CZ) en toegelaten voor alle functies binnen de zorg voor verstandelijk gehandicapten. Daarnaast heeft zij een toelating voor verblijf Verpleging en Verzorging en Lichamelijk Gehandicapten in de regio Zaanstreek/Waterland en voor verblijf Verpleging en Verzorging en Verstandelijk Gehandicapten in de regio Haaglanden. Verder is zij een toegelaten zorgaanbieder voor poliklinische psychiatrie. Voor de GGZ en ELV (eerste lijns Verblijf) zijn contracten afgesloten met zeven zorgverzekeraars (VGZ, Zilveren kruis, Menzis, CZ, DSW, Multizorg en Caresq). Voor de WMO/Jeugd en Beschermd Wonen zijn in 2017 contracten afgesloten met acht partners (41 gemeenten).

De medezeggenschap wordt uitgeoefend door de ondernemingsraden en cliëntenraden per instelling. Op stichtingsniveau bestaat een Centrale Ondernemingsraad, waarmee regelmatig overleg plaatsvindt en aan wie advies of instemming wordt gevraagd conform de Wet op de Ondernemingsraden (WOR). Ook bestaat er sinds 2017 een Centrale Cliëntenraad. Een afvaardiging van de afzonderlijke cliëntenraden en ouderraden vormen op stichtingsniveau een centrale cliëntenraad waarbinnen stichtingszaken worden besproken.

Organogram, Raphaëlstichting (1 november 2017)

Dit organogram wordt gelezen van boven naar beneden, waarbij er sprake is van een ondersteuningsvraag of het afleggen van verantwoording.

= MT

2.3. Kerngegevens en nadere typering

De kernactiviteiten van de Raphaëlstichting zijn het verlenen van zorg van 'mens tot mens': betrokken en gericht op het ontwikkelen van ieders talenten en ondersteuning biedend bij de verstandelijke beperking, lichamelijke beperking, psychiatrische en/of psychosociale problematiek, psychogeriatrische zorg en somatische verpleeghuiszorg en autisme.

Deze zorg wordt verleend in de vorm van wonen, logeren, behandeling, dagbesteding en thuisondersteuning. De zorg omvat dus een groot spectrum van de VG en V&V. In de instelling Breidablick in Middenbeemster bestaan twee afdelingen die speciaal gericht zijn op mensen met NAH (niet aangeboren hersenletsel), voor wie ook LG en V&V verblijfplaatsen beschikbaar zijn. Verder heeft Queeste in Alkmaar een afdeling GGZ met poliklinische activiteiten, die grotendeels kortdurende zorg (behandeling) aanbiedt. Tenslotte biedt Rudolf Steiner Zorg in Den Haag verpleeghuiszorg (somatiek en PG) naast VG zorg. Het aanbod van verschillende vormen van zorg wordt in samenhang met elkaar aangeboden en vormt een adequate mix, zodat voor de veelheid aan zorgvragen steeds een passend antwoord gegeven kan worden op de vraag van de cliënt.

De Raphaëlstichting ontplooit geen private activiteiten.

2.4. Samenwerkingsrelaties

Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste belanghebbenden en de relatie van deze belanghebbenden tot de Raphaëlstichting. De instellingen hebben afzonderlijk eveneens relaties met verschillende belanghebbenden, waarmee apart geregelde overlegmomenten zijn ingericht. Tot de belanghebbenden behoren o.a. cliënten, hun ouders en verwanten, medewerkers, toezichthouders, zorgkantoren, gemeenten, uitvoeringsinstanties en banken.

Samenwerkingspartners van de Raphaëlstichting (regionaal en bovenregionaal)

- Met Zorgkantoren in de verschillende regio's (VGZ, ACHMEA en CZ) zijn contracten afgesloten en wordt regelmatig overleg gevoerd. Daarnaast zijn contracten gesloten met alle zorgverzekeraars inzake de GGZ-activiteiten van Queeste. Zowel met Achmea, CZ als met VGZ hebben ook gesprekken plaatsgevonden ten aanzien van de voortgang.
- Woningbouwcorporaties. Met de Wooncompagnie is een samenwerkingsovereenkomst inzake woonzorg-initiatieven. Ook met corporaties als Elan Wonen en Haag Wonen worden contacten onderhouden.
- Lidmaatschap van de VGN en Actiz (brancheorganisaties) en deelname aan het overleg met VGN-collega's in Noord Holland.
- Stichting CCE Noord-Holland - Utrecht: deelname aan expertteam.
- Overeenkomst met Gemeente Bergen inzake onderhoud Parnassiapark.
- Overeenkomst met Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier inzake het waterbergingsgebied Croon en Bergh.
- Overeenkomst met Staatsbosbeheer voor het beheer van het bosgebied in de Wieringermeer.
- Overeenkomst met Stichting Veldzorg voor de onderhoudswerkzaamheden in natuurgebied Oosterdel in Broek op Langedijk.
- Huurovereenkomsten met Stichting Schermer Molens en stichting 't Roode Hert voor de exploitatie van een korenmolen.
- Actief binnen VGN (o.a. Voorzitterschap van de bestuursadviescommissie arbeidsmarkt (AVA) bij het CSGP op voordracht van de gezamenlijke branches

Antroposofische zorg (aanbieders)

- Nederlandse Vereniging van Antroposofische Zorgaanbieders (NVAZ). Bij de NVAZ zijn de antroposofische zorgaanbieders en therapeutica aangesloten. Er is samenwerking op het gebied van inhoudelijke ontwikkeling, (wetenschappelijk) onderzoek, voorlichting en public relations, belangenbehartiging, uitwisseling van expertise, opleiding en bij- en nascholing en vertegenwoordiging in Europees verband.
- Er zijn regelmatig gesprekken geweest met andere antroposofische zorginstellingen zoals OlmenEs, Lievegoed Zorggroep, De Seizoenen en Rentry/Zonnehuizen.

- Er wordt samengewerkt met Scillz, samenwerkende professionals in het antroposofische werkveld gericht op beroepskrachten in de zorg
- Rozemarijn en het Rudolf Steiner College in Haarlem hebben een samenwerking voor het beheer van twee 'Green Canteens' van de school. Deze kantines wordt beheerd door jongeren die op Ferm Rozemarijn wonen.

Wetenschappelijk Onderzoek

- De Raphaëlstichting heeft (als opvolger van de leerstoel) vanaf 2017 voor een periode van 5 jaar geïnvesteerd in een onderzoekscentrum aan de VU.
- Lectoraat Hogeschool Leiden beoogt met (praktijk)onderzoek, kennisuitwisseling en begeleiding van onderzoekers en studenten de wetenschappelijke basis van de kennis van de antroposofische gezondheidszorg te ontwikkelen en te vergroten.

Overheden

- Ministerie van VWS. Er zijn contacten geweest met de directie Langdurige zorg van VWS en met de directie Maatschappelijke ondersteuning op VWS.
- Alle gemeenten waar de locaties van de instellingen zijn gevestigd (Alkmaar, Bergen, Harenkarspel, Middenbeemster, Zeevang, Hollands Kroon, Heemstede, Haarlem, Amsterdam, Texel, Den Haag).

Cliënten

- Er bestaan samenwerkingsovereenkomsten met de familieverenigingen, ouderraden en verwantenraden van de diverse instellingen.
- Er bestaat ook een Centrale Cliëntenraad binnen de Raphaëlstichting.

Regionale bestuurders

- Het bestuur heeft zich ingezet om het netwerk binnen Noord-Holland actief te gaan bezoeken. Voor een aantal bezoeken komt een vervolg, soms met meer structureel karakter.

3. Bestuur, toezicht, bedrijfsvoering en medezeggenschap

3.1. Normen voor goed bestuur

De Raphaëlstichting past de principes van de Zorgbrede Governance Code (versie 2017) toe als normgevend kader voor goed bestuur en toezicht, waardoor het afleggen van openbare verantwoording over het gevoerde beleid en de activiteiten wordt geborgd.

Raad van Toezicht en bestuur hebben afgelopen jaar aandacht besteed aan de nieuwe governance code zorg. Niet alleen is een gap-analyse gemaakt om vanuit de praktijk de aansluiting met de nieuwe code waar te kunnen maken. Tegelijkertijd is in de Raad van Toezicht met het bestuur gesproken over de nieuwe code en is een aanzet gemaakt om te komen tot een visie op toezicht en bestuur en om te komen tot een toezichtkader. In april van 2018 volgt een tweede studiemiddag om dit proces te vervolmaken. Een proces, omdat juist langs de weg van principes de code levendig gehanteerd kan en wil worden.

In twee voorbeelden is dit meer expliciet tot uitdrukking gekomen. Heel concreet in de werving van twee nieuwe toezichthouders: daar is in profiel en samenstelling van competenties en capaciteiten gekeken naar de bestaande Raad van Toezicht en de gewenste aanvulling, met als doel de maatschappelijke doelstelling van de stichting zo goed mogelijk te kunnen ondersteunen.

Een ander voorbeeld is de totstandkoming van de nieuwe *meerjarenvernieuwings-beweging* waarin (beleids-) principes geformuleerd zijn voor de komende jaren. Daar zijn alle belanghebbenden, zowel intern (cliënten, ouders en verwanten, medewerkers en vrijwilligers) als extern (leveranciers, samenwerkingspartners, gemeenten, zorgkantoren en verzekeraars, de banken, etc) bij betrokken geweest. Uiteindelijk na diverse bijeenkomsten zijn de vondsten verdicht tot een tekst die aangeboden is aan de stichting, meer in bijzonder de Raad van Bestuur en Raad van Toezicht.

Aan de transparantie-eisen van de WTZi wordt voldaan (zie ook de statuten van de Raphaëlstichting). Zowel de Raad van Toezicht als de Raad van Bestuur werken op basis van een reglement.

3.2. Raad van Bestuur / Directie

De Raad van Bestuur kent een tweehoofdig bestuur.

De portefeuilles zijn als volgt verdeeld.

Remco Bakker is voorzitter Raad van Bestuur en heeft de portefeuille bedrijfsvoering en financiën als belangrijkste aandachtsgebied en daarmee ook de ontwikkelingen rondom de transitie Langdurige Zorg en de WMO. Daarnaast de portefeuilles ICT en juridische zaken.

De nieuwe bestuurder Hester Buijs is in februari 2017 gestart. Zij heeft de de portefeuilles zorg, bouw, medewerkerszaken, PR, kwaliteit en opleiding en onderzoek.

Nevenfuncties voorzitter Raad van Bestuur: Remco Bakker

Penningmeester stichting De Grondslag

Lid Raad van Toezicht samenwerkende vrije scholen van ZW-Nederland

Voorzitter Adviescommissie Voor Arbeidsmarktzaken (AVA) bij de VGN

Penningmeester Appelkruiemel & Fris

Nevenfuncties lid Raad van Bestuur: Hester Buijs

Lid Raad van Bestuur stichting De Grondslag

Voorzitter Raad van Toezicht De Wederkerigheid in Driebergen.

Belangenverstrengeling wordt voorkomen doordat volgens de regels van de Good Governance Code wordt gewerkt.

Beloning geschiedt conform en binnen de WNT.

3.3. Raad van Toezicht

Samenstelling van de Raad van Toezicht (RvT)

De Raad van Toezicht van de Raphaëlstichting bestond per 1 januari 2017 uit de volgende leden:

- Wouter van Ewijk (voorzitter)
- Josephine de Zwaan (vice-voorzitter tot 30-03-2017)
- Mascha ten Bruggencate (lid)
- Inge de Wit (lid tot 12-04-2017)
- Tanja Ineke (lid en vanaf 12-04-2017 vice-voorzitter)

Rooster van aan- en aftreden

Leden Raad van Toezicht	1e termijn	2e termijn	3e termijn	Aftreden
W.M. van Ewijk voorzitter	18-06-09 t/m 18-06-12	19-06-12 t/m 18-06-15	19-06-15 t/m 18-06-18	18-06-18
J.G.J.M. de Zwaan vice-voorzitter	17-06-08 t/m 16-06-11	17-07 -11 t/m 16-06-14	17-06-14 t/m 16-06-17	17-06-17
M. ten Bruggencate lid	01-02-13 t/m 31-12-15	01-02-16 t/m 31-12-18	01-02-19 t/m 31-12-21	01-02-22
E.I. de Wit lid	20-03-14 t/m 19-03-17	20-03-17 t/m 19-03-20	20-03-20 t/m 19-03-23	20-03-23
C.M.M. Ineke lid, vice-voorzitter	20-03-14 t/m 19-03-17	20-03-17 t/m 19-03-20	20-03-20 t/m 19-03-23	20-03-23
C.M.H.A. Deckers lid	12-12-17 t/m 11-12-20	12-12-20 t/m 11-12-23	12-12-23 t/m 11-12-26	12-12-26

Functies en nevenfuncties van de leden van de Raad van Toezicht in 2017

Wouter van Ewijk

Functie:

Voorzitter Raad van Bestuur van de Forensische Zorgspecialisten

Nevenfuncties:

Vice-voorzitter Raad van Toezicht en lid werkgeverscommissie

GGZ Oost-Brabant

Commissaris Stichting Thuiszorg Midden-Gelderland (per 01-03-2017)

Arbiter Commissie Governance Stichting Scheidsgerecht

Arts bij Stichting Levenseindekliniek (per 01-10-2017)

Voorzitter Raad van Toezicht Stichting De Grondslag

Mascha ten Bruggencate

Functie:

Medewerker Toezicht Grote Organisaties (CBF) Centraal Bureau Fondswerving

Nevenfuncties:

Gemeenteraadslid (D66) Amsterdam, woordvoerder Bestuurlijk

Stelsel en Armoedebeleid

Penningmeester Stichting KNARS

Voorzitter VVE Prinsenstede

Lid Raad van Toezicht Stichting De Grondslag

Tanja Ineke

Functie:

Directeur VBZ-KAM (tot en met 13-10-2017)

Bestuurder Libertas Leiden (vanaf 14-10-2017)

Nevenfuncties:

Voorzitter COC Nederland

Voorzitter bestuur 5D-festival

Lid Raad van Toezicht NSGK

Commissaris woningcorporatie Woonwaard

Lid Raad van Toezicht Stichting De Grondslag

Christel Deckers

Functie:

Bestuurder a.i. Present (vanaf 01-03-2017)

Nevenfuncties:

Ambassadeur NVTZ voor Noord-Holland

NIAZ-auditor

Stichting CATO

ASKO: Lid auditcommissie Raad van Toezicht (vanaf 01-09-2017)

Reinaerde: Lid auditcommissie Raad van Toezicht (vanaf 01-01-2016),

inclusief Carantegroep (vanaf 01-09-2017)

Trimbos: Lid auditcommissie Raad van Toezicht (vanaf 01-12-2016)

Lid Raad van Toezicht Stichting De Grondslag

Josephine de Zwaan

Functie: Zelfstandig (juridisch) adviseur
Nevenfuncties: Vice-voorzitter Raad van Toezicht Stichting Vilans
Voorzitter Bestuur Stichting Administratiekantoor Aandelen Triodos Bank N.V.
Lid Stichting Scheidsgerecht Gezondheidszorg
Lid Governance Commissie Stichting Scheidsgerecht Gezondheidszorg
Vice-voorzitter Raad van Toezicht Hogeschool Leiden
Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Cito
Vicevoorzitter Raad van Commissarissen Cito BV
Bestuurslid Stichting Institute for Positive Health
Vice-voorzitter Raad van Toezicht Stichting De Grondslag

Inge de Wit

Functie: Directeur Gelre Ziekenhuis Apeldoorn
Nevenfuncties: Lid Raad van Toezicht Stichting De Grondslag

Vergaderingen

De Raad van Toezicht heeft in 2017 vijfmaal vergaderd:

- 16 februari op de locatie Scorlewald te Schoorl (alle leden aanwezig).
- 30 maart inhoudelijke en scholingsbijeenkomst op de locatie De Novalishoeve op Texel en later een locatie in Den Helder (alle leden aanwezig).
- 12 april (extra), locatie Van der Valk Hotel Breukelen te Breukelen (alle leden aanwezig).
- 11 mei op de locatie De Forensische Zorgspecialisten, Utrecht (alle leden aanwezig).
- 21 september op de locatie Midgard te Tuitjenhorn (alle leden aanwezig).
- 12 december op de locatie Rozemarijn te Haarlem (alle leden aanwezig).

Twee weken voorafgaand aan de vergaderingen hebben de voorzitter van de Raad van Toezicht en het bestuur een vooroverleg over de agenda en de te behandelen onderwerpen tijdens de vergadering. De leden van de Raad van Toezicht krijgen van medewerkers van de locatie waar vergaderd wordt een inhoudelijke presentatie over een complexe casus, die de kwaliteitsdiscussie verdiept. De leden van de Raad van Toezicht hebben voorafgaand aan de vergadering een half uur vooroverleg (zonder de aanwezigheid van het bestuur).

Extra vergadering

Op 12 april 2017 heeft de Raad van Toezicht een extra vergadering gehouden waarbij Wouter van Ewijk, Mascha ten Bruggencate, Tanja Ineke en Inge de Wit (bij de eerste twee agendapunten) aanwezig waren. De reden van deze extra vergadering is de impasse die ontstaan is tijdens de inhoudelijke bijeenkomst op 30 maart op Texel en in Den Helder over de procedure van de opvolging van de leden van de Raad van Toezicht.

Functioneren Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht heeft op 30 maart op Texel een zelfevaluatie gehouden. Tijdens de zelfevaluatie ontstond een diepgaand verschil van inzicht over de opvolging van de vertrekkende leden van de Raad van Toezicht en de invulling van het voorzitterschap. Dit verschil kon niet opgelost worden waarop één lid zelf uit de Raad van Toezicht is getreden en in een ander lid door de rest van de Raad van Toezicht het vertrouwen in verdere samenwerking is opgezegd. Conform de reglementen hield dit het onmiddellijke terugtreden van dit lid van de Raad van Toezicht in. De nog zittende leden verdeelden tijdelijk de rollen opnieuw: deelname aan de Auditcommissie en de Commissie Kwaliteit en Veiligheid.

Aantrekken nieuw lid Raad van Toezicht

Bij de zelfevaluatie van 30 maart trok de Raad van Toezicht extra tijd uit voor het bespreken van de procedure voor opvolging van de vacatures en werd vooruitgekeken naar de opvolging van de voorzitter in mei 2018 (dan loopt zijn termijn af). De Raad van Toezicht laat zich extern bijstaan in de werving van de nieuwe leden als gevolg van de twee ontstane vacatures. De Raad van Toezicht besloot specifiek te werven voor een kandidaat op het gebied van kwaliteit en een kandidaat op het gebied van financiën. Dit in het kader van diversiteit en verdeling van de aandachtsgebieden. Er zijn zeven gesprekken gevoerd. In december 2017 verwelkomden wij Christel Deckers en in mei 2018 verwelkomen wij Monique Kossen. De

Raad van Toezicht is hiermee weer in evenwicht. De opvolging van de voorzitter is afgesproken (Tanja Ineke), alsmede de nieuwe rolverdeling na de komst van de twee nieuwe leden. De procedure is in nauw contact met de COR en de CCR uitgevoerd.

Voor wat betreft de derde vacature besloot de Raad van Toezicht om iemand met een financieel en ICT-profiel te zoeken. Ook hierin laat de Raad van Toezicht zich extern bijstaan.

Auditcommissie

Ook de samenstelling van de Auditcommissie verandert. Door het vertrek van drie van de leden van de Raad van Toezicht (waarvan twee leden van de Auditcommissie) zijn de rollen van de nog zittende leden opnieuw verdeeld.

De Auditcommissie kwam in 2017 twee keer bijeen; en twee keer is de vergadering van de Auditcommissie geïntegreerd in de reguliere vergadering van de Raad van Toezicht. Hier werd onder andere uitvoerig gesproken over de begroting, de jaarstukken en het vastgoedbeleid. De kwartaalrapportages zijn vast onderdeel van de Auditcommissie. De behandelde stukken werden bij de vergaderstukken van de volledige Raad van Toezicht aangeboden samen met een verslag van de Auditcommissie.

Ook werd de Auditcommissie nauw betrokken bij de tender ten behoeve van de nieuwe accountant en namen de leden van de Auditcommissie deel aan de tendergesprekken met de accountant.

In de Auditcommissie zijn vragen gesteld over mogelijke risico's rondom het vastgoed, mede naar aanleiding van verandering in financiering (overgang naar volledige NHC en mogelijk onderhandelbaar). Naar aanleiding daarvan heeft de Raad van Bestuur in de voltallige Raad van Toezicht een toelichting gegeven en is gesproken over het vastgoed aan de hand van een zelfonderzoek.

WNT

De Raad van Toezicht heeft dit jaar tijdens twee van haar vergaderingen stilgestaan bij de uitvoering van WNT. De eerste maal ter evaluatie en oriëntatie en de tweede maal ter finale vaststelling over 2017. De onderhavige notitie WNT 2017 is tevens door de accountant bekeken en goed bevonden.

Governancecode

De Raad van Toezicht en de Raad van bestuur hebben afgelopen jaar aandacht besteed aan de nieuwe Governancecode Zorg. Niet alleen is een gap-analyse gemaakt om vanuit de praktijk de aansluiting met de nieuwe code waar te kunnen maken, maar er is tegelijkertijd in de Raad van Toezicht ook met de Raad van Bestuur gesproken over de nieuwe code en er is een aanzet gemaakt om te komen tot een visie op toezicht en bestuur, en dus te komen tot een toezichtkader. In april van 2018 volgt een tweede studiemiddag om dit proces te vervolmaken.

In twee voorbeelden is dit meer expliciet tot uitdrukking gekomen. Heel concreet in de werving van twee nieuwe toezichthouders: daar is in het profiel en de samenstelling van de Raad van Toezicht naar de gewenste competenties en capaciteiten gekeken om zo het maatschappelijk doel van de stichting zo goed mogelijk te kunnen ondersteunen.

Een ander voorbeeld is de totstandkoming van de nieuwe *meerjarenvernieuwingsbeweging* waarin (beleids)principes geformuleerd zijn voor de komende jaren. Het proces van totstandkoming en de uiteindelijke formulering is vanuit een heel bewuste keuze opgebouwd met alle belanghebbenden, dus zowel met de externe belanghebbenden (leveranciers, samenwerkingspartners, gemeenten, zorgkantoren, verzekeraars en de banken) als met de interne (cliënten, ouders en verwanten, medewerkers en vrijwilligers). Dit heeft geleid tot een breed gedragen tekst die is aangeboden aan de Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht.

Commissie Kwaliteit en Veiligheid

Kwaliteit en veiligheid beschouwt de Raad van Toezicht altijd als een onderwerp dat de voltallige Raad van Toezicht direct aangaat. In elke vergadering komen kwalitatieve onderwerpen binnen de voltallige Raad van Toezicht aan de orde. Ter versterking van de bespreking is in de decembervergadering van 2016 door de Raad van Toezicht besloten een Commissie Kwaliteit en Veiligheid in te stellen die op dezelfde manier gaat werken als de Auditcommissie. Dit is in 2017 ook van de grond gekomen. Deze commissie vergaderde drie keer en besprak onderwerpen als de nieuwe kwaliteitsdienst, kwaliteitskader en IGZ. In de reguliere vergadering van de Raad van Toezicht werd teruggekoppeld aan de voltallige Raad van Toezicht. De Raad van Bestuur en de leden van de Commissie Kwaliteit en Veiligheid vinden het een verrijking van ieders rol. De commissie vergaderde steeds op een andere locatie van de Raphaëlstichting om daar gesprekken te kunnen voeren met medewerkers en bewoners van de vestiging en om rondgeleid te worden. Op deze manier neemt de Raad van Toezicht kennis van wat er speelt in de locaties en wat bijvoorbeeld de dilemma's zijn.

Functioneren Raad van Bestuur

Per februari 2017 begon de nieuwe bestuurder bij de Raphaëlstichting aan haar functie.

Zij maakte via een inwerkprogramma uitgebreid kennis met de mensen binnen diverse locaties van de Raphaëlstichting. De samenwerking tussen de beide bestuurders verliep zeer goed, alsmede het contact tussen de nieuwe bestuurder en de Raad van Toezicht.

In december 2017 voerde de Raad van Toezicht een functioneringsgesprek met de leden van de Raad van Bestuur afzonderlijk en met de Raad van bestuur in zijn geheel. De Raad van Toezicht is tevreden over het functioneren van het bestuur en over de bereikte resultaten van de stichting en spreekt haar vertrouwen uit in de verdere samenwerking tussen beide bestuurders.

De samenwerking tussen de Raad van Toezicht en Raad van Bestuur wordt door beide partijen als positief ervaren, de informatie over en weer is goed en transparant, evenals de onderlinge verhoudingen. De Raad van Bestuur lichtte (de voorzitter van de) Raad van Toezicht in over zaken en waar nodig wordt de voltallige Raad van Toezicht extra bijeengeroepen.

Bestuurlijke zaken

In 2017 is onder meer aandacht besteed aan de opvolging van de directie bij een van de instellingen. In december is op één van de locaties een nieuwe directeur begonnen.

In 2017 is, na een mooie start met Shelley Sacks in februari 2017, een proces gelopen om te komen tot een beschrijving van de (nieuwe) meerjarenvernieuwingsbeweging. In dit proces zijn veel belanghebbenden betrokken geweest, naast onze cliënten en onze medewerkers.

Per februari 2017 is een tweede bestuurder begonnen (Hester Buijs), naast de voorzitter van de Raad van Bestuur (Remco Bakker). De procedure was reeds in 2016 gelopen en succesvol afgerond in samenspraak met MT, COR, CCR en andere stakeholders.

In februari 2017 is het traject met de IGZ rondom locatie De Brug (Rudolf Steiner Zorg, Den Haag) afgerond met een toetsingsbezoek. Rond de zomer heeft de IGZ nog een voortgangsverslag ontvangen, waarna definitief het toezicht is afgerond.

Ontmoeting Centrale Ondernemingsraad van de Raphaëlstichting

In oktober 2017 woonde de voorzitter van de Raad van Toezicht een deel van de vergadering tussen de Raad van Bestuur en de COR bij.

De volgende onderwerpen kwamen daarbij aan de orde:

- De financiële situatie en continuïteit van de stichting
- Ziekteverzuim en schaarste op de arbeidsmarkt
- Werving nieuwe RvT-leden

De nieuwe afspraak is dat de COR wordt uitgenodigd om tenminste eens per jaar voorafgaand aan de reguliere vergadering van de Raad van Toezicht met de voltallige Raad van Toezicht te spreken.

Meerjarenbeleidsplan

In de vergadering van 21 september is door een brede vertegenwoordiging van medewerkers van de Raphaëlstichting (leden van de zogenaamde Cultuurkring) het meerjarenvernieuwingsplan 2017 – 2021 gepresenteerd. Zij waren bij het ontwerp hiervan betrokken, o.a. via een stakeholderdag van interne en externe belanghebbenden en door een dialoog met de Raad van Bestuur over thema's, principes en richtingen voor de toekomst (Texelbijeenkoms). De Raad van Toezicht heeft een verdiepend gesprek over dit meerjarenperspectief met de medewerkers gevoerd. De Raad van Toezicht ziet graag dat de meerjarenvernieuwingsbeweging wordt doorvertaald in haar toezichtvisie en in de governancecode.

Cliënttevredenheidsonderzoek / medewerkerstevredenheidsonderzoek

In 2016 is een cliënttevredenheidsonderzoek gehouden. De resultaten zijn in vergadering van de Commissie Kwaliteit en Veiligheid besproken. Het is goed om te zien dat er over het grote geheel tevredenheid is. Bij de vorige meting zat de Raphaëlstichting op de norm van de sector, nu echter fors hoger.

Ook de uitkomsten van het medewerkerstevredenheidsonderzoek zijn met de Raad van Toezicht besproken. Het gemiddelde rapportcijfer bedroeg 7,26. Iedere instelling van de stichting analyseert haar eigen resultaten en maakt een plan van aanpak. Dit komt terug in de Commissie Kwaliteit en Veiligheid.

Vastgoed

De ontwikkelingen binnen de vastgoedportefeuille zijn regelmatig aan de orde en staan prominent op de agenda van de Auditcommissie. Voor de nieuwe locatie in Den Haag wordt samengewerkt met een andere zorginstelling. De Raad van Toezicht volgt dit proces goed.

In de vergadering van september is (in aanwezigheid van de vastgoedmanager) het onderwerp huisvesting uitgebreid aan de orde geweest.

Besproken is onder meer:

- Omvang vastgoedportefeuille
- Sturingsniveaus vastgoedbeleid

- Ontwikkelingen huidig vastgoedbeleid, risico's en vraagstukken

Verder zijn alle locaties uitgebreid aan bod gekomen en zijn de toekomstscenario's voor de locatie in Den Haag uitgebreid besproken.

Stichting De Grondslag

De Raad van Toezicht besprak het jaarplan, de jaarrekening, de begroting en het beleid en keurde dit goed. Het onderbrengen van Stichting De Grondslag onder de vlag van de Raphaëlstichting werd onderzocht. Een memo met consequenties daarvan volgt in 2018.

Beleidscyclus

In mei zijn de jaarrekening 2016 en het jaardocument 2016 van de Raphaëlstichting en de jaarrekening 2016 van Stichting De Grondslag goedgekeurd in aanwezigheid van de accountant.

Het jaarplan 2018 en de begroting 2018 zijn in december 2017 goedgekeurd. De Raad van Toezicht is tevreden met het behaalde resultaat over 2017. Er is een tender geweest en daaruit is een nieuwe accountant naar voren gekomen, te weten Verstegen Accountants.

Centrale Cliëntenraad

Op 9 november 2017 is de CCR opgericht met alle cliëntenraden van alle instellingen van de stichting. Er ligt een getekende samenwerkingsovereenkomst en de eerste vergadering is in februari 2018. De Raad van Toezicht sprak af dat de CCR wordt uitgenodigd om tenminste eens per jaar voorafgaand aan een reguliere Raad van Toezichtvergadering met de leden van de Raad van Toezicht te komen spreken.

Bijeenkomsten, publicaties en PR

Op 13 maart 2017 hield de Raad van Toezicht samen met de Raad van Bestuur een stakeholdersbijeenkomst in Pakhuis De Zwijger in Amsterdam. Deze bijeenkomst stond in het teken van de nieuwe meerjarenvernieuwingsbeweging en was het onderwerp 'sociaal ondernemerschap'. Er waren ruim 50 mensen aanwezig en zij deden actief mee. Na presentaties van enkele voorbeelden van sociaal ondernemerschap werd er in verschillende groepjes aan de hand van voorbeelden met elkaar gepraat over de mogelijkheden van sociaal ondernemerschap.

De Raphaëlstichting heeft diverse keren aandacht gekregen van in de pers en de (lokale) televisiezenders. De leden van de Raad van Toezicht werden met regelmaat uitgenodigd voor bijeenkomsten, openingen van winkels, boekpresentaties, etc. en waren in wisselende samenstelling daarbij aanwezig.

De gang van zaken bij de instellingen

Bij elke vergadering werd via de kwartaalrapportage verslag gedaan van de gang van zaken bij de instellingen.

Jaarprogramma 2018

Beleidscyclus
Overleg met de COR en CCR
Vastgoedstrategie
Strategische en maatschappelijke ontwikkelingen

3.4. Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering

De bevindingen en aanbevelingen van de accountant vanuit de managementletter 2017 zijn actief opgepakt. Per aanbeveling wordt de opvolging toegelicht:

- *Aanbeveling om het in één lijn te brengen van de verschillende sturingsinstrumenten en interne rapportages, waardoor over geformuleerde doelen en doelstellingen consequent en eenduidig wordt gerapporteerd:*

Er wordt aandacht besteed aan deze aanbeveling. Naast meer inzicht voor de locaties, is de verwachting dat het daarmee de realisatie van de doelen bevordert. Een goed voorbeeld hiervan is de kwaliteitsmonitor. Ook zijn de jaarverslagen en de systeembeoordelingen dit jaar geïntegreerd. In de financiële rapportages worden de aanreikingen vanuit de kwaliteitsmonitoren gevolgd waar het financiële doelstellingen en streefcijfers betreft.

- *Herijking statuten aan wet-en regelgeving:*

De statuten van de Raphaëlstichting worden opnieuw herijkt om te voldoen aan de relevante vereisten. Dit is binnenkort gerealiseerd.

- *Interne controles op de productieregistratie (a):*

Er zijn diverse aanvullende controles op de zorgprocessen in gang gezet, zodat daar meer borging van de juistheid en volledigheid van de productie wordt geborgd. Er wordt verder geïnvesteerd in verbetering van de controlerapporten uit de zorgapplicatie. De interne controles worden conform een intern controleplan met bijbehorende planning en steekproefbepaling over 2018 door twee AOIC medewerkers gespreid over het jaar uitgevoerd.

- *Verbetering tijdsregistratie(b):*

De locatie Queeste, het onderdeel Ambulant (omvang: 11 fte's), die als enige gebruik maakt van de tijdsregistratie in de zorgapplicatie ONS omdat dit de basis is voor de facturatie van de te declareren uren, heeft verdere maatregelen getroffen om de juistheid van de tijdsregistratie binnen het productieproces te waarborgen. Alle andere locaties maken gebruik van roostering en daarmee registratie in SDB Zorgplanner. Er wordt gestuurd op basis van de begrote normformatie behorend bij de te realiseren productie intra- en extramuraal WLZ, WMO en JW.

- *Overige aanbevelingen opgevolgd:*

De bevoegdheden binnen de betaalapplicatie van de bank worden gemonitord en periodiek gecontroleerd

De herinrichting van de dagboeken is vergenodigd. Controle op de memoriaalboekingen is belegd.

Risicobeheersing en controlesystemen

De volledige maandrapportage is binnen drie weken beschikbaar, zodat afwijkingen tijdig gesignaleerd worden. Inzake administratie organisatie en interne controle wordt aan de wettelijke eisen voldaan. Het nieuwe zorgregistratiepakket ONS biedt goede mogelijkheden om de interne beheersing op de processen te verstevigen.

Voor de risicobeheersing is een werkgroep (AKWA) actief bestaande uit twee AO/IC functionarissen (A) en de coördinator kwaliteit (KWA) die elk kwartaal alle relevante documenten en rapportages doornemen en beoordelen op risico's. Deze AKWA, waarbinnen verschillende rapportages samengebracht worden is een goede aanzet om breed trends te signaleren en in samenhang met elkaar te zien. Ook de governance lijkt dan in samenhang belegd.

Wijzigingen in de bedrijfsvoering

De Kosterij

Op 21 maart 2017 was het groot feest in Middenbeemster. Met het aansnijden van een speciaal voor de gelegenheid gemaakt brood, verklaarde de burgemeester van de Beemster, De Kosterij voor geopend. De Kosterij is een winkel/lunchroom in het centrum van de Middenbeemster waar acht cliënten in de dagbesteding werken.

Koperen Koning

De verbouwing van de Koperen Koning op Midgard tot winkel en theehuis is in 2017 afgerond. Op 22 april 2017 heeft een bewoner van Midgard en de loco-burgemeester van Schagen, de officiële openingshandeling verricht.

ZilverEsdoorn

Op 14 maart ondertekenden de Raphaëlstichting en Stichting ZilverEsdoorn een samenwerkingsovereenkomst op Rozemarijn. ZilverEsdoorn is een particulier initiatief van ouders die voor hun kinderen (jongvolwassenen die voor een deel logeren en werken op Rozemarijn) een huis hebben gekocht in Hoofddorp. Medewerkers van Rozemarijn leveren de zorg. Het huis is in 2017 aangepast aan de nieuwe bestemming.

Fermento

Aan de Kennemerstraatweg in Alkmaar is hard gewerkt aan de verbouwing van de nieuwe bakkerij van Fermento. Op 20 juli werd het pand geopend door de burgemeester. De nieuwe bakkerij/winkel was nodig omdat de oude bakkerij aan de Lindelaan niet meer aan de toenemende vraag kon voldoen.

Gezinsondersteuning Queeste

De GGZ Polikliniek (jeugd en volwassenen, 190 cliënten) heeft samen met het ambulante team van Queeste in 2017 het Gezinsteam opgezet. Hier wordt gezinsondersteuning gegeven in kwetsbare gezinnen met de

inzet van ambulant gezinsbegeleiders onder verantwoordelijkheid van gedragswetenschappers.

Bollenschuur Croon en Bergh

Op zaterdag 3 juni werd de nieuwe 'bollenschuur' op Croon en Bergh officieel geopend. De werkschuur geeft ruimte aan de inpakwerkzaamheden van de biologische bollen.

De Brug

Op 15 en 16 mei verhuisden de bewoners van de Brug van de Medemblikstraat naar een nieuwe tijdelijke behuizing in de 'Lozerhof'. De Lozerhof is een zes verdiepingen tellend gebouw. De Brug is gehuisvest op de vijfde verdieping.

Jubilea/ Prijzen

Het woon- en werkgebouw van Oosterheem is door een vakjury uitgeroepen tot het mooiste gebouw van Langedijk en ontving op 24 juni daarvoor de AIA-Architectuurprijs 2017.

3.5. Cliëntenraad

Organisatie cliëntenraden

De medezeggenschap van cliënten en/of vertegenwoordigers wordt per locatie geregeld via de cliëntenraden op de locaties. Regelmatig vinden vergaderingen plaats met de betreffende directies. Vanuit de diverse cliëntenraden van de instellingen is er een afvaardiging voor het overkoepelend cliëntenplatform. Het platform vergadert halfjaarlijks samen met de Raad van Bestuur.

Daarnaast is er een Centrale cliëntenraad. De Centrale Cliëntenraad kan het recht op enquête uitoefenen. De Centrale Cliëntenraad heeft hiervan geen gebruik gemaakt in 2017.

De centrale bewonersraad is in oprichting.

Ondersteuning

Naar behoefte kan elke cliëntenraad scholing en ondersteuning krijgen. Cliëntenraden worden ondersteund door medewerkers vanuit de instellingen of het centraal bureau of externen, teneinde hun bijeenkomsten te organiseren, notuleren en te communiceren naar directie en bestuur. In 2016 zijn cliëntenraden versterkt door een extra inzet van Raad op Maat. Een aantal cliëntenraden heeft hiervan gebruik gemaakt. Ook was er een lidmaatschap van de LSR waar de cliëntenraden advies konden vragen.

Jaarverslag 2017: Centrale cliëntenraad

In 2017 is de centrale cliëntenraad (CCR) opgericht met het doel om de medezeggenschap nog verder te versterken. Deze heeft in 2017 drie maal vergaderd met het bestuur op verschillende locaties.

In de eerste vergadering van 30 mei is de installatie van de Centrale cliëntenraad besproken.

Tijdens de vergadering van 23 augustus zijn de samenwerkingsovereenkomst en de andere stukken voor de oprichting van de CCR besproken.

Tijdens de vergadering van 7 november is de centrale cliëntenraad opgericht. Daarnaast zal er ook een centrale bewonersraad worden opgericht.

3.6. Ondernemingsraad

Door het bestuur en de Centrale ondernemingsraad is vijf keer vergaderd, onder meer over: medezeggenschap in deze tijd, begroting/ bezuiniging/ financiële rapportages, samenwerking Arbodienst, digitalisering medewerkersdossiers en richtlijnen gebruik camera's en uitluisterapparatuur, OnsECD/ Nedap.

4. Beleid, inspanningen en prestaties

4.1. Meerjarenbeleid

De Raphaëlstichting gaat in haar beleid uit van de kaders die de wetgeving (Wlz, WMO, Jeugdwet) aanreikt en baseert zich daarbij op het bieden van een ontwikkelingsperspectief aan cliënten en medewerkers om een zo optimaal mogelijke kwaliteit van zorgverlening en -begeleiding te realiseren. Zij doet dit vanuit een antroposofische zorgvisie in een zich herhalend proces van evaluatie en bijsturing, waarmee voortdurend ingespeeld wordt op de vragen die op de stichting afkomen. Vraagsturing betekent binnen de Raphaëlstichting: het gezamenlijk op zoek gaan naar de ontwikkelingsvraag en het levensperspectief van de cliënt. In dialoog gaan met de cliënt of diens (wettelijk) vertegenwoordiger. Actuele wensen en keuzes van de cliënt worden in gezamenlijkheid geduid in het licht van zijn/haar biografie en levensfase, waarbij de cliënt zelf zoveel mogelijk kan sturen in zijn/haar eigen leven.

Missie

De Raphaëlstichting biedt zorg en begeleiding aan kinderen, jeugdigen, volwassenen en ouderen met een beperking op lichamelijk of psychisch gebied. Zij wil het voor cliënten en medewerkers mogelijk maken zich naar lichaam, ziel en geest te ontplooiën, al naargelang de leeftijdsfase. Zij tracht de individuele ontwikkeling te versterken vanuit een sociale samenhang, die bouwt op het streven naar zingeving. Hierbij hoort een breed gedragen cultuur om cliënten en medewerkers het vertrouwen en de ruimte te geven om zich te ontplooiën en om initiatieven te nemen.

Visie

Iedere zorgvisie is gebaseerd op een mensvisie. Hoe je het menselijk leven beoordeelt, bepaalt wat je in de zorgverlening belangrijk vindt. De Raphaëlstichting baseert haar zorgvisie op de antroposofische mensvisie. Volgens deze mensvisie maakt ieder mens deel uit van drie werelden:

- de fysieke wereld die zintuiglijk waarneembaar is,
- de innerlijke wereld die innerlijk waarneembaar is, en
- de geestelijke wereld die zich zowel in de zichtbare als in de innerlijke wereld uitdrukt en er samenhang aan geeft.

De op aarde levende mens is met deze drie werelden verbonden en bestaat uit lichaam, ziel en geest. De mens leeft als individualiteit op aarde. Hij wil ervaringen opdoen, zijn eigen talenten ontplooiën en nieuwe vaardigheden leren. Ieder mens is een uniek wezen met een gezonde individuele kern. Ook zijn ontwikkelingsstoornis, hoe ernstig die ook is, doet daar niets aan af. Kinderen (in de heilpedagogie), jongeren en volwassenen (in de sociaaltherapie) en ouderen (in het verpleeghuis) worden aangesproken op hun sociale vermogens en gesterkt in hun gevoelens van eigenwaarde en volwaardigheid.

Meerjarenbeleid

In 2017 hebben verschillende bijeenkomsten plaatsgevonden waarin de verschillende stakeholders of belanghebbenden zoals bewoners/ cliënten, medewerkers en ouders/ verwanten hun wensen en verlangens voor de toekomst kenbaar hebben gemaakt. Uit die bijeenkomsten kwamen gaandeweg vijf thema's voor het nieuwe meerjarenbeleidsplan tevoorschijn:

- Antroposofie,
- Kwaliteit van zorg,
- Duurzaamheid,
- Sociaal ondernemen en
- Wonen, werken, vrije tijd.

Deze thema's zullen in de komende jaren volop in de aandacht staan. Het is eigenlijk een meerjarenvernieuingsbeweging geworden. Een beweging die is ingezet met elkaar en die door een actief luisterende houding blijvend werkzaam zal zijn.

4.2. Algemeen beleid verslagjaar

In de indevaluatie Jaarplan 2017 geeft het bestuur een overzicht van alle gestelde doelen en de ondernomen acties. Onderstaand een overzicht van gestelde doelen in jaarplannen 2017 en welke acties er zijn gerealiseerd.

A. Kaders op orde: kwaliteit en veiligheid voorop

Afgelopen jaar is er ieder kwartaal aandacht besteed aan het monitoren van de incidenten en de vrijheidsbeperkende maatregelen. We zien dat hierdoor meer aandacht is voor de incidenten. Dit heeft op een aantal instellingen ook geleid tot een daadwerkelijke daling in het aantal incidenten of

vrijheidsbeperkende maatregelen.

Calamiteiten die bij IGZ worden gemeld, worden besproken in het MT zodat alle instellingen hiervan kunnen leren en er stichtingsbrede maatregelen kunnen worden genomen.

B. Toegerust zijn

In 2017 is veel aandacht en energie besteed aan 'De Schouw'. De Schouw bestond uit de teamreflecties (voor het kwaliteitskader VG), de teamfoto op basis van de jaargesprekken en het medewerkersonderzoek. De uitkomsten van De Schouw worden begin 2018 verzameld en vormen de input voor een nieuw strategisch personeelsbeleid.

De ondersteuningsgroep is in 2017 zeer actief geweest. Ze hebben een aantal bijeenkomsten georganiseerd met de verschillende stakeholders (belanghebbenden) van de Raphaëlstichting zoals medewerkers, cliënten, verwanten, banken, zorgverzekeraars en gemeenten. Op basis van deze bijeenkomsten is er een nieuwe meerjarenbeleidsplan (meerjarenvernieuwingsbeweging) geschreven. De betrokkenheid van de verschillende belanghebbenden bij de totstandkoming van het MJB is daardoor juist vergroot.

C. Ondersteunend organiseren

Op 1 maart 2017 is de kwaliteitsdienst van start gegaan. Er is begonnen met een kwaliteitsmonitor waarin alle relevante risico's samenkomen en gemonitord en beheerst worden. Er is een takenmatrix gemaakt die haar nut waarschijnlijk in 2018 pas zal écht zal gaan bewijzen. Er zijn bestuursopdrachten geschreven voor de verschillende werkgroepen en deskundigenteams, die gefaseerd worden uitgerold in 2017 en 2018.

D. Kwaliteit van de relatie

Centrale entree

In 2017 is een start gemaakt met de centrale entree Raphaëlstichting-breed. Dit krijgt verder vorm door uitrol middels een centraal telefoonnummer in 2018 en een centrale ondersteunende zorgbemiddelingsfunctie. De zorgapplicatie bevat bezettingsinformatie per locatie evenals wachtlijstinformatie waarmee gewerkt wordt. De verwachting is dat de zorgtoeleiding efficiënter verloopt en daarmee de cliëntbezetting en de klanttevredenheid verhoogt.

Zorgverkoop

Er is een zorgverkoopteam geformeerd van drie medewerkers die ieder een eigen regio bedienen. Zowel intern als extern. Behalve het hiermee verstevigen van deze functie is de verwachting dat dit de kwaliteit van zowel de interne als de externe relaties ten goede komt.

CarenZorgt

In 2017 is de pilot voor het cliëntportaal CarenZorgt van start gegaan. CarenZorgt is gekoppeld aan het elektronisch cliëntendossier van ONS. Hierdoor kunnen cliënten en verwanten inzage krijgen in het zorgplan en de rapportages in het dossier.

4.3. Algemeen kwaliteitsbeleid

Kwaliteitsmanagementsysteem (KMS)

De Raphaëlstichting is gecertificeerd voor HKZ sinds februari 2008. Tussentijds wordt de Raphaëlstichting elke drie jaar gehercertificeerd. Eind 2014 en begin 2017 is de stichting wederom gehercertificeerd.

Belangrijkste punten van het afgelopen jaar.

- De kwaliteitsdienst is per 1 maart 2017 van start gegaan. De kwaliteitsdienst heeft eerst een inrichtingsvoorstel gemaakt voor de opzet van de kwaliteitsdienst. Er is een matrix gemaakt van alle werkgroepen en aandachtsfunctionarissen. Ook zijn er opdrachten gemaakt voor de verschillende werkgroepen.
- Maandelijks zijn de resultaatverslagen gevraagd aan de instellingen waarin de stand van zaken op het gebied van compliance werd uitgevraagd.
- Afgelopen jaar is de kwaliteitsmonitor ontwikkeld die elk kwartaal de stand van zaken weergeeft op de belangrijke compliance/jaarplan onderwerpen.
- Ook is besloten om over te stappen naar de ISO-norm omdat deze meer eigen regie aan de organisatie geeft betreffende de invulling van het kwaliteitsbeleid en beter past bij de huidige doelstellingen van de organisatie.
- Samen met M&O en control is de jaarverantwoording opgesteld. Dit is goed verlopen.
- Er wordt voldaan aan eisen zoals HKZ, COKZ, Skal, Demeter en HACCP.

IGJ

IGJ is in 2017 heeft een controlebezoek aan de locaties Tobiashuis en de Brug van Rudolf Steiner Zorg in

Den Haag gebracht. Ze waren tevreden. Alle punten waren voldoende. Alleen de de MIC-analyse, het zorgdossier bijhouden (pdca), en de deskundigheid PG kon beter op De Brug. Tobiashuis voldeed aan alle normen.

ONS zorgdossier

In 2017 is samen met de key-users gewerkt aan het goed, compleet en correct invullen van de zorgplannen en de zorgdossiers in ONS. Hierin worden steeds stappen gezet die leiden tot verbetering.

Systeembeoordelingen

In het voorjaar hebben de systeembeoordelingen plaatsgevonden. De combinatie van de systeembeoordeling met het jaarverslag is positief ervaren door de instellingen. Het geeft een totaal overzicht van de stand van zaken m.b.t. Kwaliteit van Zorg en Organisatie, waardoor ook verbanden zichtbaar worden. Het format in zijn geheel wordt wel als veel ervaren. Uit de stukken en de gesprekken van bestuur met de instellingsleiding over de systeembeoordelingen blijkt dat de bewustwording bij medewerkers ten aanzien van veel onderwerpen zoals BOPZ, GOG en medicatie enorm is toegenomen.

Interne audits

In 2017 hebben de auditoren zowel in het voorjaar als in het najaar een auditronde gedaan. Daarnaast is een externe deskundige gevraagd om interne audits te doen. De verbeterpunten uit de interne audits zijn opgepakt.

Externe audits

De audit van DNV heeft in mei plaatsgevonden op de verschillende instellingen. De verbeterpunten zijn opgepakt. We voldoen weer aan de HKZ-eisen.

Informatiebeveiliging / datalek/ Proefaudit NEN 7510

Voor datalek en privacy zijn in 2017 geen officiële meldingen geweest.

Wel zijn er een aantal interne incidenten gemeld. De meldingen varieerden van sticker met wachtwoord op de computer tot zorgdossier naar de verkeerde persoon gemaaild. Ook vanuit het elektronisch cliëntendossier ONS zijn een aantal meldingen gedaan.

Alle beveiligingsincidenten zijn inmiddels verholpen en er hebben geen datalekken plaatsgevonden die gemeld moeten worden bij de Autoriteit Persoonsgegevens.

Handboek

Het algemene handboek op Kristal wordt bijgehouden. Er is wel een overstap gemaakt naar een afgeslankt handboek. Het basisboek. Hierin staan alleen die procedures die voor medewerkers van belang zijn. Dit zal in 2018 verder worden opgepakt.

Kwaliteitskader

Met de vernieuwde opzet van het kwaliteitskader komt ook de Raphaëlstichting tot een jaarlijks overzicht van kwaliteit. Dit overzicht is vastgelegd in een kwaliteitsrapport voor de VG en een kwaliteitsrapport voor de VV dat is uitgebracht onder verantwoordelijkheid van de Raad van Bestuur. Het VG-rapport heeft betrekking op de verstandelijk gehandicaptenzorg die onder de Wet langdurige zorg valt en bevat een geobjectiveerde weergave van de kwaliteit die wij bereikt hebben voor en met de cliënten, alsmede een weergave van belangrijke voorwaarden zoals betrokken en vakbekwame medewerkers. Dit kwaliteitsrapport neemt de lezer mee in wat er goed gaat op deze aspecten en ook wat er verbeterd kan worden. Voor de verpleeghuiszorg die op Rudolf Steiner Zorg geboden wordt, is een apart kwaliteitsrapport geschreven volgens de richtlijnen van het kwaliteitskader V&V.

Brandveiligheid

Het brandveiligheidsbeleid staat hoog op de agenda. Ieder jaar worden op alle locaties de BHV en calamiteitenplannen geactualiseerd.

Ook de ontruimingsoefeningen en de BHV- en EHBO-trainingen worden jaarlijks gedaan.

4.4. Kwaliteitsbeleid ten aanzien van patiënten/cliënten

4.4.1. Kwaliteit van zorg

Positieve Gezondheid

Positieve Gezondheid is een steeds bekender wordende, ook internationaal actieve beweging die de gezondheid van mensen – en cliënten – steeds breder bekijkt en de eigen veerkracht en regie centraal stelt waarmee mensen met uitdagingen omgaan. Het model van Positieve Gezondheid werkt met zes velden.

Binnen de Raphaëlstichting is hiermee gewerkt bij Rudolf Steiner Zorg waar pilots zijn gehouden. In de evaluatie kwam een positieve werking naar voren. Zingeving blijkt een van de meest belangrijke items te zijn op grond waarvan gezondheid en veerkracht worden ervaren. Daarom sluit Positieve Gezondheid goed aan bij de visie van de Raphaëlstichting. Ook op de Novalishoeve wordt Positieve Gezondheid ingezet. De Novalishoeve is een samenwerking aangegaan met het Louis Bolk Instituut bij de evaluatie van een bestaande woonwijk. Verkend wordt om Positieve Gezondheid in te zetten bij de realisatie van een nieuwe woonwijk waar Novalishoeve zelf ook actief wordt.

Belonging

Binnen de Raphaëlstichting wordt veel gewerkt met rituelen. Daar gaat een kracht vanuit die de gemeenschapszin bevordert en mensen het gevoel geeft ergens bij te horen. Een onderdeel hiervan is het werken met spreuken. Op sommige plaatsen ontstaat echter het gevoel van routine of sleur, is het animo niet meer zo groot, of vindt men de spreuk niet meer passend. Er is een onderzoeksproject gestart om zowel het aanbod van spreuken beter toegankelijke te maken, als ook het werken ermee, de werking ervan en het maken ervan beter in kaart te brengen. Dit zal in 2018 worden voortgezet. In het algemeen kan worden gesteld dat cliënten in toenemende mate betrokken zijn bij en actief zijn in het voorbereiden en uitvoeren van gemeenschappelijke activiteiten zoals jaarfeesten en vieringen. Zo worden ook aan cliënten in hun vrije tijd diverse cursussen aangeboden die hen daarin ondersteunen (Scorlewald Academie bijvoorbeeld).

Ars moriendi

In de stervensbegeleiding die met name op het verpleeghuis van Rudolf Steiner Zorg regelmatig aan de orde is, zijn ontwikkelingen gaande waartoe de Raphaëlstichting zich wil verhouden. Een daarvan is het model *Ars moriendi* (stervenskunst) van Carlo Leget waarin het begrip spiritualiteit op een mooie vrije manier wordt benaderd als de 'vrije ruimte' die je in jezelf en bij anderen vergroot om te leren omgaan met de polariteiten waarin de stervensbegeleiding en rouwverwerking zich bevindt. In de uitwerking van de eigen visie op stervensbegeleiding biedt een dergelijk model een aanknopingspunt om expliciet te maken wat de Raphaëlstichting op dit gebied doet en nastreeft.

Diagnose

Als aanvulling op reguliere diagnostiek heeft de antroposofische zorgverlening nog andere instrumenten om de individualiteit van een cliënt in beeld te brengen. Belangrijk is hier de zogeheten beeldvormende cliëntbespreking. In methodische zin kun je deze vorm van diagnostiek als een antwoord op het sociaal constructivisme en deconstructivisme zien, die ervan uitgaan dat de ander vooral verschijnt zoals ik hem/haar zelf construeer: de ander is mijn eigen constructie. De beeldvormende bespreking (BB) is een soort re-constructie waardoor je de ander als het ware weer nieuw tegenkomt en je eigen constructies afbouwt. Medewerkers doorbreken hun eigen patronen in het kijken naar en denken over een cliënt. En tegelijk werkt de beeldvormende bespreking toe naar een nieuw perspectief van waaruit je met de cliënt op weg kunt gaan. In de Raphaëlstichting hebben diverse instellingen, waaronder Midgard, deze vorm van diagnose geïntensiveerd en tot onderdeel gemaakt van de zorgcyclus. Ook is hierover een specifieke cursus gegeven. Deze diagnose wordt, met name op Scorlewald, aangevuld met een blik op de biografie van de cliënt. Dit biografisch werken bevindt zich ook in ontwikkeling.

Gedrag

Inzake moeilijk verstaanbaar gedrag is het visiedocument in 2017 aan de orde gesteld. De implementatie liep vertraging op doordat de samenwerkingsstructuur nog onvoldoende geconcretiseerd was. Met de komst van een coördinerende functie zal dit in 2018 verbeteren. Er is een vakgroep ontstaan van gedragswetenschappelijke behandelaars die dit proces ondersteunen. Er wordt gewerkt met een handzame drieslag: moeilijk verstaanbaar, moeilijk aanvaardbaar en moeilijk hanteerbaar gedrag. Dit geeft in de begeleiding en behandeling meer ruimte om de relationele aspecten te benoemen.

Beelden uit de praktijk

Dit instrument wordt nu breed ingezet. De Raphaëlstichting heeft in 2017 verder gewerkt met de 'Beelden uit de praktijk' (een variant op 'Beelden van kwaliteit' van professor Hans Reinders). Er hebben tien observatietrajecten op verschillende locaties plaatsgevonden. Dit levert steeds verrassende inzichten op.

Opleiding cliënten

En groot aantal cliënten heeft de opleiding voor assistent bakker of assistent winkelbediende gevolgd op Scorlewald en Braidablick. Op 26 januari was het groot feest bij korenmolen de Otter. De deelcertificaten 'op tijd komen' en 'omgaan met ziekte en tegenslag' voor de praktijkopleiding assistent winkelbediende en assistent bakker werden uitgereikt. Alle deelnemers waren geslaagd!

Ook op Braidablick zijn vrijwel alle deelnemers geslaagd.

Op lambe hebben 17 deelnemers een 'hospitality' training gevolgd. Zij kregen op 3 juli allemaal hun certificaat.

Cliënt ondersteunt cliënt

Op Rozemarijn ondersteunen vijf jongeren die bij Ferm Rozemarijn wonen de kinderen op het kinderdagcentrum.

Participatie

Een bijzonder verhaal in het kader van participatie was in dienst nemen van Gregory. Gregory was als deelnemer aan bakkerij lambe verbonden, maar werd – na een opleiding tot assistent-bakker aan het ROC – in dienst genomen. De campagne 'Beschut Werken' van het Ministerie van SZW koos hem als boegbeeld.

Vrijheidsbeperkende maatregelen (BOPZ)

Het beleid rond middelen en maatregelen is erop gericht maximale vrijheids- en bewegingsruimte aan de cliënten te bieden. Het streven is om vrijheidsbeperkende middelen en maatregelen alleen in te zetten om ernstige situaties te voorkomen en de vrijheidsbeperkende middelen en maatregelen vervolgens op zo kort mogelijke termijn, als de situatie dat mogelijk maakt, op te heffen. Het afgelopen jaar is verder gewerkt aan de afbouw van het aantal toegepaste vrijheidsbeperkende maatregelen. Er vindt geen separatie meer plaats en ook het gebruik van psychofarmaca is zeer beperkt.

4.4.2. Klachten (exclusief particuliere FPC's)

Verslag klachtencommissie cliënten 2017

Klachtenregeling

Binnen de Raphaëlstichting is een klachtenregeling voor cliënten. Daarnaast is er een route voor officiële klachten en niet-officiële klachten.

De officiële klachten worden ingediend bij een onafhankelijke klachtencommissie. De niet-officiële klachten worden direct binnen de instelling opgepakt door de betreffende leidinggevende. Daarnaast is er de mogelijkheid voor cliënten om contact te zoeken met de vertrouwenspersoon voor een luisterend oor en/of advies.

Informatie over de klachtenprocedure en de vertrouwenspersonen wordt op verschillende manieren onder de aandacht gebracht, bijvoorbeeld via nieuwsbrieven, door bij groepen langs te gaan of door een folder. Ook staat de informatie op de website van de Raphaëlstichting.

Samenstelling klachtencommissie

De klachtencommissie bestaat uit:

Jan Blokland, Raadsheer Gerechtshof Amsterdam.
Onafhankelijk voorzitter en jurist.

Anne de Wit-Zuidema, psycholoog.

Voorgedragen namens de cliëntenraden.

Rika van den Berg, orthopedagoge/GZ-psycholoog voor het Maartenhuis.

Lid voor zover de klacht niet het Maartenhuis betreft.

Werkwijze

Een klacht wordt schriftelijk aan de commissie voorgelegd.

Aan de behandeling van de klacht wordt door alle drie de leden van de klachtencommissie deelgenomen.

Beide partijen (klager en de instelling) worden gehoord.

Klachten cliënten Raphaëlstichting

In 2017 zijn 0 klachten behandeld.

Vertrouwenspersonen

Binnen de Raphaëlstichting zijn er per instelling vertrouwenspersonen voor cliënten aangesteld. Jaarlijks brengen zij verslag uit aan bestuur, directie en de leden Klachtencommissie Cliënten.

Informatie over de klachtenprocedure en de vertrouwenspersonen staat op de diverse websites. Vanaf 2010 komen de vertrouwenspersonen regelmatig bij elkaar om ervaringen uit te wisselen.

In 2017 zijn de vertrouwenspersonen twee maal bij elkaar geweest en hebben ze scholing gehad. Met de vertrouwenspersoon cliënten is 25 keer (in 2016 ook 25 keer) contact opgenomen. Onderwerpen die daarbij ter sprake kwamen waren: bejegening door medewerkers, zorgverlening en vermissing spullen. De vertrouwenspersonen proberen samen met de klager tot een oplossing te komen. Dit is in vrijwel alle gevallen gelukt.

4.5. Kwaliteit ten aanzien van medewerkers

4.5.1. Personeelsbeleid

Ontwikkelingsgericht medewerkersbeleid in perspectief

Het ontwikkelingsgericht medewerkersbeleid nodigt medewerkers uit zich open te stellen voor de toekomst en de veranderingen in de zorg. Het medewerkersbeleid vraagt medewerkers daarbij aan te sluiten bij de eigen motivatie: wat zijn je belangrijke bronnen, hoe kun je hiermee in verbinding blijven en hoe kun je één en ander inzetten voor de toekomst? Medewerkers konden deelnemen aan een master Bronnen van arbeidsvreugde, die in 2017 twee keer is aangeboden.

In het kader van 'De Schouw' en het ontwikkelingsgerichte medewerkersbeleid van de instellingen zijn ook dit jaar medewerkers- c.q. jaargesprekken gevoerd. In essentie gaan deze gesprekken over de vraag hoe de ontwikkeling van de organisatie en van de medewerker vruchtbaar aan elkaar kunnen zijn. Daartoe worden in de medewerkersgesprekken o.a. de effecten van de gevolgde opleidingen aan de orde gesteld.

In 2017 is, tevens als onderdeel van De Schouw, een compact medewerkersonderzoek gehouden met als uitkomst een gemiddeld ruim voldoende score. Aandachtspunten waren o.a. werkdruk, scholing en ontwikkeling. Actiepunten worden in de jaarplannen opgenomen.

Scholing en opleiding

In 2017 is een start gemaakt met de Raphaël-academie. Deze moet zich met name gaan richten op inhoudelijke ontwikkeling van medewerkers. Voorts is in 2017 is de interne opleiding coachend leidinggeven voortgezet ter ondersteuning van de veranderende positie van leidinggevend in het kader van de ontwikkeling van teams naar meer zelf ondernemen.

De vernieuwde opleiding voor werkplaatsleiders, ook gericht op zelf ondernemen, is afgerond en wordt geëvalueerd.

Gezondheid en verzuim, arbeidsomstandigheden

Het gemiddelde ziekteverzuim in de gehandicaptenzorg (Bron: Vernet) bedroeg 6.48%, iets boven landelijk gemiddeld sectoraal. Er wordt sinds 2015 door de meeste instellingen gewerkt met het Arbeidsdeelname systeem, waarbij de medewerker eigen regie voert in samenwerking met zijn/haar leidinggevende. Medewerkers vragen in geval van ziekte loondoorbetaling aan en starten zelf hun reïntegratie op. De instellingen hebben daartoe extra trainingen en begeleiding aangeboden gekregen ten behoeve van de implementatie. De komende tijd zal worden bezien hoe een eventueel andere wijze van organiseren van de verzuimbegeleiding kan bijdragen aan verdere vermindering van het verzuim.

In het kader van de sectorale Arbo-catalogus zijn risico's in beeld gebracht, die zullen leiden tot aanpassingen van het beleid, plannen en/of instructies. Verder zijn o.a. trainingen aangeboden waarvoor ook subsidie was aangevraagd en ontvangen (o.a. mindfulness).

Arbeidsvoorwaarden

In 2017 is de nieuwe CAO GhZ geïmplementeerd met als speerpunt o.a. de landelijke schikking ORT tijdens vakanties. Een en ander is binnen de gestelde termijnen afgewikkeld

4.5.2. Kwaliteit van het werk

Medewerkerstevredenheid

In september 2017 is een beknopt medewerkersonderzoek uitgevoerd bij de Raphaëlstichting door Triqs. Het beknopte onderzoek bestond uit 18 vragen en is bedoeld om een indruk te krijgen hoe het met de medewerkers gaat. In voorgaande jaren werden uitgebreide vragenlijsten gebruikt. Daar waren medewerkers niet tevreden over. Daarom is er voor een andere opzet gekozen waarbij men eerst een korte vragenlijst invult en vervolgens op basis van de resultaten indien gewenst een vervolg kan geven en verder kan verdiepen.

Er waren grote verschillen in verbeterpunten tussen de instellingen. Het rapportcijfer voor de Raphaëlstichting bedroeg een 7,3.

Verslag klachtencommissie medewerkers 2017

Klachtenregeling

Binnen de Raphaëlstichting is een klachtenregeling voor medewerkers.

Er is een route voor officiële klachten en niet-officiële klachten.

De officiële klachten worden ingediend bij een onafhankelijke klachtencommissie. De niet-officiële klachten

worden direct binnen de instelling opgepakt door de betreffende leidinggevende. Daarnaast is er de mogelijkheid voor medewerkers om contact te zoeken met de vertrouwenspersoon voor een luisterend oor en/of advies.

Informatie over de klachtenprocedure en de vertrouwenspersonen wordt op verschillende manieren onder de aandacht gebracht, bijvoorbeeld via nieuwsbrieven, door bij groepen langs te gaan of door een folder. Ook staat de informatie op de websites.

Samenstelling klachtencommissie

De klachtencommissie voor medewerkers bestaat uit:

* Mevr C. Kuipéri-Botter, voorzitter
Advocaat

* Dhr. R. Scheltis, lid
Eigen bedrijf in begeleiding, bemiddeling en advies.

* Dhr. T. van Schie, lid
Voormalig directeur Rudolf Steiner Zorg.

Werkwijze

Een klacht wordt schriftelijk aan de commissie voorgelegd.

Aan de behandeling van de klacht wordt door alle drie de leden van de klachtencommissie deelgenomen.

Beide partijen worden gehoord.

Klachten medewerkers Raphaëlstichting

In 2017 zijn geen klachten ingediend bij de officiële klachtencommissie.

Naast de officiële klachten die via de klachtencommissie kunnen worden ingediend, zijn er ook niet-officiële klachten die bij de vertrouwenspersonen voor medewerkers terecht komen.

Vertrouwenspersonen

Binnen de Raphaëlstichting zijn er per instelling vertrouwenspersonen voor medewerkers aangesteld.

Jaarlijks brengen zij verslag uit aan de Klachtencommissie medewerkers en aan de directie en het bestuur.

Informatie over de klachtenprocedure en de vertrouwenspersonen staat op de diverse websites. Vanaf 2010 komen de vertrouwenspersonen regelmatig bij elkaar om ervaringen uit te wisselen. In 2016 zijn de vertrouwenspersonen twee maal bij elkaar geweest. Ook is er scholing geweest van de vertrouwenspersonen-medewerkers.

Bij de vertrouwenspersoon-medewerkers hebben 48 (in 2016: 55 en in 2015: 28) gesprekken plaatsgevonden.

Onderwerpen die ter sprake kwamen, waren: conflicten in de werksituatie, functioneren/samenwerken collega's, gedwongen beëindiging contract en pesten. De vertrouwenspersonen proberen samen met de klager tot een oplossing te komen.

4.6. Samenleving en belanghebbenden

In de samenleving

De Raphaëlstichting streeft ernaar dat de zorg wordt aangeboden, daar waar de vraag het grootst is en waar initiatiefnemers zich hebben gemeld om te komen tot het opstarten van een voorziening. Dat kan inhouden dat de zorg niet alleen voor cliënten, maar - als uitvloeisel daarvan - ook voor de betreffende wijk of buurt tot een meerwaarde kan leiden. Dit komt onder andere tot uiting in het gebruik maken van monumenten met cultuurhistorische waarde om werkgelegenheid (dagbesteding) te creëren voor cliënten (zoals Korenmolen de Otter in Oterleek), waardoor een dorpsgemeenschap tevens een winkel rijker wordt en de leefbaarheid vergroot wordt.

Ook het werk bieden aan cliënten van Fermento, een winkel/bakkerij, annex lunchroom in het centrum van Alkmaar, maakt dat integratie heel gewoon wordt.

In buurtschap Ferm Rozemarijn in Haarlem wonen medewerkers, jongeren met een psychosociale hulpvraag, kinderen met een meervoudige beperking en mensen 'van buiten' samen. De winkel (Rozemarijn Santé) die daar vlakbij ligt, richt zich op het multiculturele karakter van de buurt. De in pandige bakkerij die in open verbinding met de winkel staat, bevordert uitwisseling tussen buurtbewoners en de jongeren die er

werken.

Verder wordt regelmatig door bedrijven en niet zorg-gerelateerde instellingen gebruik gemaakt van de gastvrijheid van de voorzieningen om in het kader van personeelsdagen, veelal in samenwerking met de cliënten, werkzaamheden te verrichten op de terreinen van de instellingen. Hierdoor ontstaat een plezierige wederzijdse band en wordt integratie bevorderd.

4.7. Financieel beleid

Terugblik

Het jaar 2017 is financieel moeizaam gestart, door leegstand bij de locaties Midgard en Rudolf Steiner Zorg met daarbij te hoge inzet van formatie op de locaties Breidablick, Rudolf Steiner Zorg en Midgard was het resultaat de eerste acht maanden negatief. Vanaf september is het resultaat opgekrabbeld en een kleine plus gebleven. Het ziekteverzuim is helaas na een periode van laag verzuim in augustus en september toch weer gestegen naar gemiddeld 6,4% over 2017. Hiermee 0,4 % hoger dan de GHZ branche. De verzuimkosten over 2017 zijn aanzienlijk maar zijn wel te lokaliseren tot grotendeels cluster Breidablick. De bezetting is overall bij de stichting goed maar de sturing op de begrote formatie is blijvend lastig. De commerciële exploitaties laten een negatief resultaat zien over 2017. Er is minder geïnvesteerd in 2017 waardoor het resultaat sec over de kapitaalexploitatie positief is en hiermee het negatief resultaat op de zorgexploitatie en commerciële exploitatie enigszins dempt.

Resultaatontwikkeling

De omzet is met 1,5 mln gestegen naar 63,9 mln over 2017. De toename betreft veelal indexering en toegekende V&V middelen 0,3 mln. Het behaalde resultaat is 75K positief over jaar 2017.

Het resultaat wordt in 2017 beïnvloed door een verhoging van de sociale lasten op de personele verplichtingen. Dit houdt in dat per personele verplichting exact is afgestemd welke bijbehorende sociale lasten van toepassing zijn, dit is veelal een verhoging van gemiddeld 25% naar 46% onder de CAO GHZ. Eenmalige impact om de inhaalslag te realiseren is 470K.

Tevens is rekening gehouden met beëindigingsvergoedingen voor het keukenpersoneel van Rudolf Steiner Zorg in den Haag. Na uitvoerig onderzoek is het behouden van de keuken financieel niet voldoende rendabel meer gebleken. De beëindigingskosten in 2017 bedragen 115K.

In 2016 hebben zorginstellingen een voorziening moeten treffen conform Coziek methodiek ten behoeve van nabetaling ORT 2012 t/m 2015. Dit is in 2016 conform deze methodiek voorzien op 688K. In 2017 heeft de daadwerkelijke nabetaling plaatsgevonden en is deze 317K lager uitgevallen. Dit is veroorzaakt doordat de Raphaëlstichting slechts deels over deze periode de uitbetaling ORT conform de CAO GHZ uitvoerde maar tot lange tijd een vast % heeft uitgekeerd aan de medewerkers.

Daarnaast heeft er een vrijval van in de voorziening AO opgenomen transitievergoedingen plaatsgevonden van 171K. Dit in afwachting van verdere regelgeving hieromtrent.

Bovenstaande posten beïnvloeden het resultaat van 75K naar een genormaliseerd resultaat van 177K over 2017 (0,28% van de baten). (2016: 586K / 1% van de baten)

Solvabiliteit & Liquiditeit

Het weerstandsvermogen (eigen vermogen als % van de totaal omzet) is licht afgenomen van 21,3% ultimo 2016 naar 20,9 % eind 2017. De banksolvabiliteit (eigen vermogen als % van balanstotaal) is gegroeid van 23,1 % naar 25,1%. De liquide middelen zijn afgenomen van 16,6 mln naar 14,3 mln ultimo 2017. Uitgaande van de jaarmet over 2017 van 63,9 mln gedeeld door 12 maanden geeft dat een factor 2,7.

Uitgaande van de personeelskosten van 43,9 mln gedeeld door 12 maanden geeft dat een factor van 3,9.

De kasstroom is over het jaar 2017 2,4 mln negatief (2016: 1,6 mln negatief).

Er zijn geen grote investeringen uitgevoerd waarvoor financiering diende te worden aangetrokken.

De nieuwe winkel van Fermento is in juli geopend maar de bijbehorende financiering was reeds aangetrokken in december 2016. Vanuit het liquiditeitsbeleid worden investeringen en projecten regelmatig opnieuw geprioriteerd.

Financiële instrumenten

Voor een toelichting op de financiële instrumenten wordt verwezen naar de jaarrekening.

Afgeleide financiële instrumenten

In het treasurybeleid en statuut is opgenomen dat de stichting geen gebruik maakt van derivaten of anderszins afgeleide financiële instrumenten.

Vanuit het verleden beschikt de stichting over één enkele renteswap om de rentevariabiliteit van een opgenomen lening af te dekken. Een effectieve hedge wordt toegepast.

Risico's en onzekerheden

De komende jaren voorziet de Raphaëlstichting twee grote onzekerheden die mogelijk risico's met zich mee gaan brengen. Allereerst is in 2018 de NHC volledig ingevoerd. Er is geen sprake meer van overgang waarbij de verwachting is dat de NHC onderhandelbaar wordt en daarmee inzet van onderhandeling met de zorgkantoren. Dat zal een neerwaarts effect geven op de gemiddelde vergoeding voor vastgoed. Inmiddels weten we dat in 2018 de onderhandelbaarheid uitgesteld is, voornamelijk met een jaar, maar wel een negatief effect optreedt door korting van 5% op de rente. Desalniettemin sorteert de Raphaëlstichting hierop voor door in haar huisvestingsplannen op voorhand rekening te houden met een gemiddelde huisvestingscomponent die 15% lager ligt dan de huidige NHC. De Raphaëlstichting zal daarnaast steviger gaan sturen op zowel een gezonde zorg- als kapitaalexploitatie. Hiermee blijft investeren in vastgoed de komende jaren uitgaan van een gezonde en realistische basis.

Naast het risico rondom de NHC ziet de Raphaëlstichting als grote uitdaging voor de komende jaren in een snel krappere arbeidsmarkt voldoende gekwalificeerd personeel te blijven houden en aantrekken. Bekend is dat de tekorten (in 2020 naar verwachting 125.000 medewerkers in de zorg) niet alleen vanuit traditionele werving tot stand zal kunnen komen maar dat creatief gezocht zal moeten worden naar alternatieven. Te denken valt aan zij-instromers maar ook aan bijvoorbeeld job-carving (waarmee meer functie-differentiatie ontstaat). De Raphaëlstichting heeft hierop voorgesorteerd door een actiegroep in te stellen over de instellingen heen die gevraagd en ongevraagd acties onderneemt. Voorbeelden zijn het zoeken van samenwerking regionaal, deelnames aan lokale wervingsmarkten en ook samen met collega antroposofische zorginstellingen een wervingscampagne voorbereiden. Uiteraard betrekken we hierin zoveel mogelijk onze huidige medewerkers en ook cliënten.

Toekomstige investeringen en financieringsbehoefte

Er vindt een nadere uitwerking voor renovatie plaats voor Midgard evenals een renovatie voor zorgboerderij Artemis in Warder. Voor deze renovaties zal bijbehorende externe financiering worden aangetrokken. Er wordt conform het liquiditeitsbeleid 20% aan eigen liquide middelen ingebracht.

Vooruitkijkend 2018

De verwachting is dat de personeelsbezetting in omvang nagenoeg gelijk zal blijven, rond de 800 fte. Er is sprake van een kleine groei voor nieuwe initiatieven bij Rozemarijn. Er wordt gewerkt aan een Raphaëlstichtingsbreed roosterbeleid wat de planning en daarmee inzet van de formatie verder moet gaan ondersteunen. Door adequaat roosterbeleid biedt dit houvast om de gezondheid van de medewerker te bevorderen welke een verlagend effect moet hebben op het ziekteverzuim. Door aanstelling van een centrale verzuimcoördinator stichtingsbreed wordt ingezet op verlaging van het verzuim, met name bij cluster Breidablick wordt hiervan positief resultaat verwacht. De voornamelijk externe duurdere inhuur van personeel bij Rudolf Steiner Zorg in Den Haag dient strakker afgestemd te worden op de fluctuaties in de bedbezetting en conform planning te worden ingezet.

De ontwikkeling van de opbrengsten hangt samen met het verbeteren van de huisvesting in Den Haag en in Tuitjenhorn. Tegelijkertijd ontbreekt het aan voldoende aanbod potentiële V&V-cliënten in regio Den Haag en cliënten voor het KDC in Tuitjenhorn.

Door het verder optimaliseren van zorgbemiddeling stichtingsbreed met daarbij het wachtlijstbeheer en actieve plaatsing wordt verbetering van de bezetting beoogd.

Er wordt ingezet op verbetering van de bekendheid en afzetmarkt van de nieuwe winkels van Fermento en Breidablick om zowel de dagbestedingsactiviteiten als de winkelomzet te verbeteren.

Door mogelijke risico's in omzetsdaling zullen de personeelskosten fluctueren door benutting van de flexibele schil.

De begroting 2018 houdt rekening met een gezonde exploitatie en geeft 1,487K positief resultaat weer waarmee het voldoet aan de 2 % rendement van de zorgexploitatie. De begroting is realistisch vanaf de cliëntbezetting opgebouwd en houdt rekening met de nodige risico's. De verbetering van het resultaat ontstaat door het goed afstemmen van het zorgpersoneel op de zorg, een verlaging van het verzuim, verbetering van de cliëntbezetting met daarbij honorering van ophogingen van ZZP's door verzwaarde zorg van verblijfscliënten alsmede een positieve ontwikkeling in de (verpleeghuis)tarieven.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen belangrijke gebeurtenissen voorgedaan na balansdatum met een effect op de cijfers 2017.

Groot feest bij de opening van de nieuwe bakkerij van Fermento. De bakkerij verhuisde van een klein hoekpand in een woonwijk naar een grote zichtlocatie aan de Kennemerstraatweg in Alkmaar. De bakkerij heeft een moderne inrichting en hightech apparatuur. De klanten zien de bakkers en banketbakkers aan het werk. Doordat de capaciteit sterk is toegenomen, kunnen nu ook meer bedrijven en horeca van brood worden voorzien.

5.1 JAARREKENING

2017

Raphaëlstichting

Jaarverslaggeving 2017

Raphaëlstichting

INHOUDSOPGAVE

Pagina

5.1 Jaarrekening 2017

5.1.1	Balans per 31 december 2017	4
5.1.2	Resultatenrekening over 2017	5
5.1.3	Kasstroomoverzicht over 2017	6
5.1.4	Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	7
5.1.5	Toelichting op de balans per 31 december 2017	11
5.1.6	Mutatieoverzicht immateriële vaste activa	21
5.1.7	Mutatieoverzicht materiële vaste activa	22
5.1.8	Mutatieoverzicht financiële vaste activa	23
5.1.9	Overzicht langlopende schulden ultimo 2017	24
5.1.10	Toelichting op de resultatenrekening over 2017	25
5.1.11	Vaststelling en goedkeuring	32

5.2 Overige gegevens

5.2.1	Statutaire regeling resultaatbestemming	34
5.2.2	Nevenvestigingen	34
5.2.3	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	35

5.1 JAARREKENING

5.1 JAARREKENING

5.1.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2017
(na resultaatbestemming)

	Ref.	31-dec-17 €	31-dec-16 €
ACTIVA			
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	1	0	0
Materiële vaste activa	2	37.228.372	37.896.248
Financiële vaste activa	3	0	0
Totaal vaste activa		<u>37.228.372</u>	<u>37.896.248</u>
Vlottende activa			
Vorraden	4	342.665	354.795
Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten	5	284.677	323.642
Vorderingen uit hoofde van financieringstekort	6	743	0
Debiteuren en overige vorderingen	7	1.216.023	2.215.498
Effecten	8	0	0
Liquide middelen	9	14.279.191	16.659.649
Totaal vlottende activa		<u>16.123.299</u>	<u>19.553.584</u>
Totaal activa		<u><u>53.351.672</u></u>	<u><u>57.449.832</u></u>
	Ref.	31-dec-17 €	31-dec-16 €
PASSIVA			
Groepsvermogen			
Kapitaal	10	87.611	87.611
Bestemmingsreserves		170.382	170.382
Bestemmingsfondsen		11.517.409	11.442.528
Algemene en overige reserves		1.609.669	1.609.669
Totaal groepsvermogen		<u>13.385.071</u>	<u>13.310.191</u>
Vorzieningen	11	4.575.455	5.710.035
Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	12	24.090.145	26.125.674
Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)			
Schulden uit hoofde van financieringsoverschot	6	0	153.512
Overige kortlopende schulden	13	11.301.001	12.150.421
Totaal kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)		<u>11.301.001</u>	<u>12.303.933</u>
Totaal passiva		<u><u>53.351.672</u></u>	<u><u>57.449.832</u></u>

5.1.2 RESULTATENREKENING OVER 2017

	Ref.	2017 €	2016 €
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:			
Opbrengsten zorgprestaties (en maatschappelijke ondersteuning)	16	60.087.422	58.862.948
Subsidies (exclusief Wmo en Jeugdwet)	17	269.625	311.826
Overige bedrijfsopbrengsten	18	3.513.492	3.122.544
Som der bedrijfsopbrengsten		<u>63.870.538</u>	<u>62.297.318</u>
BEDRIJFSLASTEN:			
Personeelskosten	19	43.828.972	42.340.423
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	20	3.619.420	2.505.890
Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa	21	9.610	0
Overige bedrijfskosten	22	15.275.175	17.433.699
Som der bedrijfslasten		<u>62.733.178</u>	<u>62.280.012</u>
BEDRIJFSRESULTAAT		1.137.361	17.306
Financiële baten en lasten	23	-1.062.480	-1.309.876
RESULTAAT BOEKJAAR		<u><u>74.881</u></u>	<u><u>-1.292.569</u></u>
RESULTAATBESTEMMING			
<i>Het resultaat is als volgt verdeeld:</i>		<u>2017</u> €	<u>2016</u> €
Toevoeging/(onttrekking):			
Bestemmingsfonds aanvaardbare kosten		74.881	-1.292.569
Algemene / overige reserves		0	0
		<u>74.881</u>	<u>-1.292.569</u>

5.1.3 KASSTROOMOVERZICHT OVER 2017

	Ref.	2017		2016	
		€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten					
Bedrijfsresultaat			1.137.361		17.306
Aanpassingen voor:					
- afschrijvingen en overige waardeverminderingen	20, 21	3.619.420		2.505.890	
- mutaties voorzieningen	11	-1.134.580		1.315.740	
- boekresultaten afstoting vaste activa	18	-		-	
			2.484.840		3.821.630
Veranderingen in werkkapitaal:					
- voorraden	4	12.129		678	
- mutatie onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten	5	38.965		-48.662	
- vorderingen	7	999.476		-82.178	
- vorderingen/schulden uit hoofde van financieringstekort respectievelijk -overschot	6	-154.255		426.048	
- kortlopende schulden (excl. schulden aan banken)	13	-850.101		-855.762	
			46.213		-559.877
Kasstroom uit bedrijfsoperaties			3.668.414		3.279.060
Ontvangen interest	23	17.480		62.552	
Betaalde interest	23	-1.070.368		-1.368.491	
			-1.052.888		-1.305.939
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten			2.615.526		1.973.121
Kasstroom uit investeringsactiviteiten					
Investeringen materiële vaste activa	2	-2.993.845		-2.412.591	
Desinvesteringen materiële vaste activa	2	32.706		22.029	
Investeringen immateriële vaste activa	1	-		-	
Desinvesteringen immateriële vaste activa	1	-		-	
Verwervingen deelnemingen en/of samenwerkingsverbanden	3	-		-	
Vervreemdingen deelnemingen en/of samenwerkingsverbanden	3	-		-	
Uitgegeven leningen u/g	3	-		-	
Aflossing leningen u/g	3	-		-	
Investeringen in overige financiële vaste activa	3	-		-	
Desinvesteringen overige financiële vaste activa	3	-		878.579	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten			-2.961.139		-1.511.983
Kasstroom uit financieringsactiviteiten					
Nieuw opgenomen leningen	12	-		800.000	
Aflossing langlopende schulden	12	-2.034.846		-2.898.031	
Kortlopend bankkrediet	13	-		-	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten			-2.034.846		-2.098.031
Mutatie geldmiddelen			-2.380.458		-1.636.893
Stand geldmiddelen per 1 januari	9		16.659.649		18.296.542
Stand geldmiddelen per 31 december	9		14.279.191		16.659.649
Mutatie geldmiddelen			-2.380.458		-1.636.893

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

5.1.4.1 Algemeen

Algemene gegevens en groepsverhoudingen

De Raphaëlstichting, gevestigd te Duinweg 35, 1871 AC te Schoorl, levert zorg- en dienstverlening aan kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen met een beperking. Daarnaast bestaat er een afdeling GGZ met poliklinische, volwassenen en ouderen met een beperking. Daarnaast bestaat er een afdeling GGZ met poliklinische, voornamelijk kortdurende, behandeling en een afdeling V&V voor mensen met niet aangeboren hersenletsel die verpleging behoeven. Tevens wordt er psychogeriatrische en somatische verpleeg-huiszorg aangeboden.

De Raphaëlstichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41238268.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2017, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2017.

Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi (RvW).

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en het resultaat zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen. De jaarrekening is opgesteld in euro. Toelichtingen op posten in de balans, resultatenrekening en kasstroomoverzicht zijn in de jaarrekening genummerd.

Continuïteitsveronderstelling

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar, met uitzondering van het volgende:

De opslag voor sociale lasten op alle personele verplichtingen is afgestemd op de werkelijke percentages vanuit de CAO GHZ.

Vergelijkende cijfers

De cijfers voor 2016 zijn, waar nodig, geherrubriceerd om vergelijkbaarheid met 2017 mogelijk te maken. Deze herrubriceringen betreffen:

-Kosten van onderaannemers werden in de jaarrekening van 2016 nog als kosten PNIL gepresenteerd. Dit betreft geen PNIL aangezien onderaannemers niet werkzaam zijn voor de Raphaëlstichting. De kosten van onderaannemers zijn derhalve opgenomen onder "Cliënt- en bewonersgebonden kosten" als onderdeel van de overige bedrijfskosten (zoals vermeld in onderdeel 22 van de toelichting op de resultaten rekening).

5.1.4.2 Grondslagen van waardering van activa en passiva

Activa en passiva

Activa en passiva worden tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs opgenomen.

Een actief wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en het actief een kostprijs of een waarde heeft waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen worden niet in de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa. Activa waarvan het waarschijnlijk is dat de realiseerbare waarde lager is dan de boekwaarde, worden afgewaardeerd tot het niveau van de hoogste van de indirecte en directe realiseerbare waarde.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Vaste activa - bijzondere waardeverminderingen

Vaste activa met een lange levensduur worden beoordeeld op bijzondere waardeverminderingen wanneer wijzigingen of omstandigheden zich voordoen die doen vermoeden dat de boekwaarde van een actief niet terugverdiend zal worden. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. De terugverdienmogelijkheid van activa die in gebruik zijn, wordt bepaald door de boekwaarde van een actief te vergelijken met de opbrengstwaarde of de bedrijfswaarde zijnde de geschatte contante waarde van de toekomstige netto kasstromen die het actief naar verwachting zal genereren. Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de geschatte contante waarde van de toekomstige kasstromen, worden bijzondere waardeverminderingen verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. De opbrengstwaarde is gebaseerd op de geschatte verkoopprijs minus de geschatte kosten welke nodig zijn om de verkoop te realiseren.

Een verplichting wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans opgenomen als een transactie niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van resultaten. Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich naar waarschijnlijk in de praktijk zullen voordoen, en niet op voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich voordoen.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de winst-en-verliesrekening opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie. Indien de weergave van de economische realiteit ertoe leidt dat het opnemen van activa waarvan de rechtspersoon niet het juridisch eigendom bezit, wordt dit feit vermeld.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten. Financiële instrumenten omvatten tevens in contracten besloten afgeleide financiële instrumenten (derivaten). Financiële instrumenten, inclusief de van de basiscontracten gescheiden afgeleide financiële instrumenten, worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde. Na de eerste opname (tegen reële waarde) worden financiële instrumenten gewaardeerd op de manier zoals beschreven in de grondslagen voor de desbetreffende financiële instrumenten.

Afgeleide financiële instrumenten

De stichting maakt gebruik van een renteswap om de rentevariabiliteit van opgenomen leningen af te dekken. Voor dit instrument wordt kostprijs-hedge-accounting toegepast teneinde de resultaten van renteswaps en de afgedekte positie gelijktijdig in de resultatenrekening te verwerken. Bij eerste opname worden afgeleide financiële instrumenten opgenomen tegen reële waarde.

De stichting heeft enkele geldleningen afgesloten met daarin van tevoren overeengekomen momenten van renteherziening. Van één van deze leningen is de hoogte en daarmee het risico van de renteherziening onzeker. Gegeven de bepalingen in de overeenkomst kwalificeert de stichting het risico als beperkt en ziet ook geen aanleiding de betreffende bepaling van de renteherziening als afzonderlijk derivaat te waarderen.

Materiële vaste activa

De vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder aftrek van cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve bijzondere waardeverminderingen.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de verkrijgings- of vervaardigingsprijs volgens de lineaire methode op basis van de verwachte economische levensduur. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. Op bedrijfsterreinen en op vaste activa in ontwikkeling en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven. De afschrijvingspercentages zijn toegelicht in de toelichting op de balans.

Materiële vaste activa met een beperkte gebruiksduur worden afzonderlijk afgeschreven op basis van gebruiksduur. In het geval dat belangrijkste bestanddelen van een materieel vast actief van elkaar te onderscheiden zijn en verschillen in gebruiksduur of verwacht gebruikspatroon, worden deze bestanddelen afzonderlijk afgeschreven.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

In het geval dat de betaling van de kostprijs van een materieel vast actief plaatsvindt op grond van een langere dan normale betalingstermijn, wordt de kostprijs van het actief gebaseerd op de contante waarde van de verplichting.

In het geval dat materiële vaste activa worden verworven in ruil voor een niet-monetair actief, wordt de kostprijs van het materieel vast actief bepaald op basis van de reële waarde voor zover de ruiltransactie leidt tot een wijziging in de economische omstandigheden en de reële waarde van het verworven actief of van het opgegeven actief op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld.

Investeringsubsidies

Voor zover subsidies of daaraan gelijk te stellen vergoedingen zijn ontvangen als eenmalige bijdrage in de afschrijvingskosten, zijn deze in mindering gebracht op de investeringen.

Groot onderhoud

Voor de kosten van periodiek groot onderhoud wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening is opgenomen onder de overige voorzieningen aan de passiefzijde van de balans. De uitgaven voor groot onderhoud worden ten laste gebracht van deze voorziening.

Vorraden

Vorraden zijn gewaardeerd tegen actuele waarde onder aftrek van een voorziening voor incourantheid, of tegen lagere opbrengstwaarde. De voorziening is bepaald als een percentage van de waarde van de voorraad.

Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten (en DBBC's)

Het onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten wordt gewaardeerd tegen de opbrengstwaarde of de vervaardigingsprijs, zijnde de afgeleide verkoopwaarde van de reeds bestede verrichtingen. De productie van het onderhanden werk is bepaald door de openstaande verrichtingen te koppelen aan de DBC's / DBC-zorgproducten die ultimo boekjaar openstonden.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen. Een voorziening wordt getroffen op de vorderingen op grond van verwachte oninbaarheid. In deze voorziening zijn opgenomen de vorderingen die langer dan 90 dagen uitstaan met een minimaal bedrag van € 1.000,-.

Een vordering uit hoofde van financieringstekorten of een schuld uit hoofde van financieringsoverschotten is het aan het einde van het boekjaar bestaande verschil tussen het wettelijk budget voor aanvaardbare kosten en de ontvangen voorschotten en de in rekening gebrachte vergoedingen voor diensten en verrichtingen ter dekking van het wettelijk budget (artikel 6 Regeling verslaggeving WTZi).

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas en banktegoeden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorzieningen (algemeen)

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan en die het gevolg zijn van een gebeurtenis uit het verleden, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichting en verliezen af te te

In de toelichting op de balans is een nadere uiteenzetting van de grondslagen per voorziening uitgewerkt.

Schulden

Onder de langlopende schulden worden schulden opgenomen met een resterende looptijd van meer dan één jaar. De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar. De schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

5.1.4.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen. Baten en lasten worden verwerkt in het jaar waarop zij betrekking hebben. Daarbij wordt voorzichtigheid betracht overeenkomstig de grondslagen die gelden voor het opnemen van activa en passiva (zoals eerder vermeld).

Baten en lasten uit voorgaande jaren die in dit boekjaar zijn geconstateerd, worden aan dit boekjaar toegerekend.

5.1.4.4 Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen en beleggingen die zonder beperkingen en zonder materieel risico van waardeverminderingen als gevolg van de transactie kunnen worden omgezet in geldmiddelen.

5.1.4.5 Grondslagen voor gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening.

Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

5.1.4.6 Waarderingsgrondslagen WNT

Voor de uitvoering van de Wet normering topinkomens (WNT) heeft de instelling zich gehouden aan de wet- en regelgeving inzake de WNT, waaronder de instellings specifieke (sectorale) regels.

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA

1. Immateriële vaste activa

	31-dec-17	31-dec-16
<i>De specificatie is als volgt:</i>	€	€
Kosten oprichting en uitgifte van aandelen	0	0
Kosten van ontwikkeling	0	0
Kosten van concessies, vergunningen en rechten van intellectuele eigendom	0	0
Kosten van goodwill die van derden is verkregen	0	0
Vooruitbetalingen op immateriële activa	0	0
Totaal immateriële vaste activa	0	0

Het verloop van de immateriële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:

	2017	2016
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	0	0
Bij: investeringen	0	0
Af: afschrijvingen	0	0
Af: bijzondere waardeverminderingen	0	0
Bij: terugname bijzondere waardeverminderingen	0	0
Af: terugname geheel afgeschreven activa	0	0
Af: desinvesteringen	0	0
Boekwaarde per 31 december	0	0

2. Materiële vaste activa

	31-dec-17	31-dec-16
<i>De specificatie is als volgt:</i>	€	€
Bedrijfsgebouwen en terreinen	32.330.191	33.807.892
Machines en installaties	1.660.504	1.473.233
Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	2.938.711	2.483.348
Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa	298.966	131.791
Niet aan het bedrijfsproces dienstbare materiële activa	0	0
Totaal materiële vaste activa	37.228.372	37.896.263

Het verloop van de materiële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:

	2017	2016
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	37.896.263	38.010.910
Bij: investeringen	2.993.845	2.412.591
Bij: herwaarderingen	0	0
Af: afschrijvingen	3.619.420	2.505.890
Af: bijzondere waardeverminderingen	9.610	0
Bij: terugname bijzondere waardeverminderingen	0	0
Af: terugname geheel afgeschreven activa	0	0
Af: desinvesteringen	32.706	21.363
Boekwaarde per 31 december	37.228.372	37.896.248

Toelichting:

Voor een nadere specificatie van het verloop van de materiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.7.

De vaste activa zijn als zekerheid gesteld voor de langlopende schulden. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar het overzicht van de langlopende leningen in bijlage 5.1.9.

De materiële vaste activa dienen voor een bedrag van € 26,1 mln (2016: € 28,2 mln) als onderpand voor schulden aan kredietinstellingen, waarvan € 20,4 mln (2016: € 21,6 mln) als garantie voor leningen die zijn geborgd via het Waarborgfonds voor de Zorg (WfZ). De zorginstelling heeft zich verbonden niet zonder voorafgaande toestemming van het WfZ onroerende goederen die zijn gefinancierd met geborgde leningen te vervreemden of met een ander zakelijk recht te bezwaren. Tevens heeft de zorginstelling zich verbonden om op eerste verzoek van het WfZ een recht van hypotheek aan het WfZ te verstrekken op onroerende zaken waarvoor een lening is aangegaan die geheel of gedeeltelijk door het WfZ is geborgd.

De bijzondere waardevermindering € 10K betreft projectkosten van een verbouwing. Deze projectkosten stonden per 1-1-2017 op de balans en zou bij gereedmelding van de verbouwing worden geactiveerd tezamen met de verbouwkosten. De verbouwing is komen te vervallen en zal niet meer in de toekomst plaatsvinden.

Er zijn geen impairment triggers geïdentificeerd.

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA

3. Financiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€	€
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	0	0
Deelnemingen in overige verbonden maatschappijen	0	0
Vorderingen op groepsmaatschappijen	0	0
Vorderingen op overige verbonden maatschappijen	0	0
Andere deelnemingen	0	0
Vorderingen op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen	0	0
Overige effecten	0	0
Vordering op grond van compensatieregeling	0	0
Overige vorderingen	0	0

Totaal financiële vaste activa

<u>0</u>	<u>0</u>
----------	----------

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	0	900.000
Kapitaalstortingen	0	0
Resultaat deelnemingen	0	0
Ontvangen dividend	0	0
Acquisities van deelnemingen	0	0
Nieuwe/vervallen consolidaties	0	0
Verstrekte leningen / verkregen effecten	0	0
Ontvangen dividend / aflossing leningen	0	0
(Terugname) waardeverminderingen	0	-900.000
Amortisatie (dis)agio	0	0

Boekwaarde per 31 december

<u>0</u>	<u>0</u>
----------	----------

Toelichting:

De boekwaarde per 1 januari 2016 bestaat uit de verkoopwaarde van twee huurpanden. Deze panden zijn in maart 2016 verkocht.

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA

4. Voorraden

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€	€
Medische middelen	0	0
Voedingsmiddelen	0	0
Hulpmiddelen	0	0
Overige voorraden:	378.829	394.216
Af: Voorziening	36.164	39.421
Totaal voorraden	<u>342.665</u>	<u>354.795</u>

Toelichting:

Op de voorraden is een voorziening voor incurantheid in aftrek gebracht van € 36.164 op 2017 (2016: € 39.421).

5. Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€	€
Onderhanden werk DBC's / DBC-zorgproducten	284.677	323.642
Af: ontvangen voorschotten	0	0
Af: voorziening onderhanden werk	0	0
Totaal onderhanden werk	<u>284.677</u>	<u>323.642</u>

De specificatie per categorie DBC's / DBC-zorgproducten is als volgt weer te geven:

Stroom DBC's / DBC-zorgproducten	Gerealiseerde kosten en toegerekende winst	Af: verwerkte verliezen	Af: ontvangen voorschotten	Saldo per 31-dec-2017
	€	€	€	€
VGZ	161.707			161.707
Menzis	9.300			9.300
Achmea	80.698			80.698
CZ	24.649			24.649
DSW	2.914			2.914
Multizorg	5.409			5.409
Diverse gemeenten	0			0
Totaal (onderhanden werk)	<u>284.677</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>284.677</u>

Toelichting:

De waarde van het onderhandenwerk DBC's omvat de DBC's van cliënten ouder dan 18 jaar. De DBC's van volwassenen (18+) worden gefinancierd door de verzekeraars. De aftopping van de productieplafonds van de zorgverzekeraars staat gerubriceerd onder kortlopende schulden.

De DBC's van jeugdigen (18-) gefinancierd door gemeentes zijn, als gevolg van gewijzigde productenstructuur, per 31-12-2017 afgesloten. Om die reden is hiervoor geen onderhanden werk eind 2017.

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

6. Vorderingen uit hoofde van financieringstekort en schulden uit hoofde van financieringsoverschot AWBZ / WLZ

	t/m 2014	2015	2016	2017	totaal
	€	€	€	€	€
Saldo per 1 januari			-153.512		-153.512
Financieringsverschil boekjaar				743	743
Correcties voorgaande jaren	-16.596	-3.660	-2.352		-22.608
Betalingen/ontvangsten	16.596	3.660	155.864		176.120
Subtotaal mutatie boekjaar	0	0	153.512	743	154.255
Saldo per 31 december	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>743</u>	<u>743</u>

Stadium van vaststelling (per erkenning): c c c a

a= interne berekening
b= overeenstemming met zorgverzekeraars
c= definitieve vaststelling NZa

	31-dec-17	31-dec-16
	€	€
Waarvan gepresenteerd als:		
- vorderingen uit hoofde van financieringstekort	743	
- schulden uit hoofde van financieringsoverschot		153.512
	<u>743</u>	<u>-153.512</u>

Specificatie financieringsverschil in het boekjaar

	31-dec-17	31-dec-16
	€	€
Wettelijk budget voor aanvaardbare kosten Wlz-zorg (exclusief subsidies)	53.880.478	53.128.248
Af: vergoedingen ter dekking van het wettelijk budget	53.879.734	53.281.760
Totaal financieringsverschil	<u>743</u>	<u>-153.512</u>

7. Debiteuren en overige vorderingen

	31-dec-17	31-dec-16
	€	€
<i>De specificatie is als volgt:</i>		
Vorderingen op debiteuren	524.609	586.547
Overige vorderingen:		
Vorderingen BTW	2.840	46.351
Vooruitbetaalde bedragen:	7.925	76.131
Nog te ontvangen bedragen:	130.398	211.444
Overige overlopende activa:	55.749	93.920
Nog te ontvangen bedragen inzake Beschermd wonen (WMO, voorheen GGZ-C) WMO en Jeugdwet	457.518	1.201.107
Vorderingen terzake belastingen en premies sociale verzekeringen	2.478	0
Vorderingen terzake pensioenen	34.505	
Totaal debiteuren en overige vorderingen	<u>1.216.023</u>	<u>2.215.498</u>

Toelichting:

Alle vorderingen zijn kortlopend van aard.

De voorziening die in aftrek op de vorderingen is gebracht, bedraagt € 31,6K (2016: € 13,5K).

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA

8. Effecten

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€	€
Totaal effecten	<u>0</u>	<u>0</u>

9. Liquide middelen

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€	€
Bankrekeningen	14.199.737	16.573.267
Kassen	39.836	36.319
Kruisposten	39.618	50.064
Totaal liquide middelen	<u>14.279.191</u>	<u>16.659.649</u>

Toelichting:

Alle banktegoeden zijn direct opeisbaar en onbezwaard. De Raphaëlstichting heeft de beschikking over een kredietfaciliteit van € 3 mln.

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

PASSIVA

10. Eigen vermogen

Het groepsvermogen bestaat uit de volgende componenten:

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€	€
Kapitaal	87.611	87.611
Bestemmingsreserves	170.382	170.382
Bestemmingsfondsen	11.517.409	11.442.528
Algemene en overige reserves	1.609.669	1.609.669
Totaal groepsvermogen	<u>13.385.072</u>	<u>13.310.191</u>

Kapitaal

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-2017</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-2017</u>
	€	€	€	€
Kapitaal	87.611	0	0	87.611
Totaal kapitaal	<u>87.611</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>87.611</u>

Bestemmingsreserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-2017</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-2017</u>
	€	€	€	€
Bestemmingsreserves:				
Reserve exploitatie prebudgettering	170.382	0	0	170.382
Totaal bestemmingsreserves	<u>170.382</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>170.382</u>

Bestemmingsfondsen

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-2017</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-2017</u>
	€	€	€	€
Bestemmingsfondsen:				
Overige bestemde reserve	687.710	0	0	687.710
Reserve aanvaardbare kosten	10.754.819	74.881	0	10.829.700
Totaal bestemmingsfondsen	<u>11.442.528</u>	<u>74.881</u>	<u>0</u>	<u>11.517.409</u>

Algemene en overige reserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-2017</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-2017</u>
	€	€	€	€
Algemene reserves:	0	0	0	0
Overige reserves:				
Algemene reserve Rudolf Steiner Stichting	122.763	0	0	122.763
Rudolf Steiner Zorg Aleidastichting	1.486.906	0	0	1.486.906
Totaal algemene en overige reserves	<u>1.609.669</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>1.609.669</u>

Toelichting:

Het aansprakelijk vermogen bestaat uit het groepsvermogen en de achtergestelde lening(en) die onder de langlopende schulden verwerkt zijn. Het aansprakelijk vermogen per 31 december 2017 bedraagt EUR 39,5 mln (2016: EUR 41,4 mln).

De splitsing in de overige reserves blijft van toepassing omdat het hier niet-zorggebonden vermogen betreft van voorheen Rudolf Steiner Zorg.

De reserve exploitatie prebudgettering betreft een bestemmingsreserve welke het bestuur kan aanwenden voor de ontwikkeling van nieuwe initiatieven.

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

PASSIVA

11. Voorzieningen

<i>Het verloop is als volgt weer te geven:</i>	Saldo per 1-jan-2017	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Saldo per 31-dec-2017
	€	€	€	€	€
Voorziening groot onderhoud	3.593.665	723.004	322.878	324.542	3.669.248
Voorziening arbeidsongeschiktheid	848.235	248.010	428.131	316.640	351.474
Voorziening jubilea	579.536	46.249	21.436	49.616	554.733
Voorziening ORT	688.599	0	376.226	312.373	0
Totaal voorzieningen	<u>5.710.035</u>	<u>1.017.263</u>	<u>1.148.671</u>	<u>1.003.172</u>	<u>4.575.455</u>

Toelichting in welke mate het totaal de voorzieningen als langlopend moeten worden beschouwd:

31-dec-2017

Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jr.)	1.296.119
Langlopend deel van de voorzieningen (> 1 jr.)	3.279.336
hiervan > 5 jaar	1.274.667

Toelichting voorziening groot onderhoud

De voorziening groot onderhoud wordt gevormd voor verwachte kosten inzake periodiek onderhoud van panden, installaties, e.d., gebaseerd op een meerjaren onderhoudsplan. De voorziening is gebaseerd op de contante waarde. De gehanteerde disconteringsvoet bedraagt 2%.

Toelichting in welke mate (het totaal van) de voorzieningen als langlopend moeten worden beschouwd:

31-dec-2017

Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jr.)	996.665
Langlopend deel van de voorzieningen (> 1 jr.)	2.672.583
hiervan > 5 jaar	915.034

Toelichting voorziening arbeidsongeschiktheid

De voorziening arbeidsongeschiktheid is gevormd en betreft de salariskosten van personeel van wie verwacht wordt dat zij 2 jaar of langer ziek zullen blijven. Voor medewerkers ouder dan 55 jaar wordt een slapend dienstverband aangehouden in afwachting van wet- en regelgeving. Een transitievergoeding is niet verschuldigd wegens het bereiken van de AOW- of pensioen gerechtigde leeftijd derhalve is dit niet voorzien.

Toelichting in welke mate (het totaal van) de voorzieningen als langlopend moeten worden beschouwd:

31-dec-2017

Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jr.)	269.630
Langlopend deel van de voorzieningen (> 1 jr.)	81.844
hiervan > 5 jaar	0

Toelichting voorziening jubilea

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd. Voor de voorziening jubilea zijn de uitgangspunten gehanteerd:

-een cao stijging van 1,38 % gebaseerd op een gemiddelde stijging van 5 jaar (t/m 2018) van de GHZ en VVT;

-rekenrente 1,32 % (2016: 1,6%)

-uitstroom van 9,8 % (2016: 9 %)

-Bij de uitkering 12,5 jaar dienstverband is rekening gehouden met opslag sociale lasten van 16,89 %. Een incidentele verhoging van EUR 28K. De overige jubilea-uitkeringen zijn onbelast.

Toelichting in welke mate (het totaal van) de voorzieningen als langlopend moeten worden beschouwd:

31-dec-2017

Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jr.)	29.824
Langlopend deel van de voorzieningen (> 1 jr.)	524.909
hiervan > 5 jaar	359.633

Toelichting voorziening ORT

Deze voorziening is in 2016 nieuw opgenomen om de uit te betalen ORT inzake nabetaling van ORT tijdens genoten vakanties in de jaren 2012 tot en met 2015. Deze is gevormd voor zowel CAO GHZ en VVT. In 2017 is deze nabetaling verricht. Derhalve is de volledige voorziening door middel van onttrekking en vrijval benut.

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

12. Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€	€
Schulden aan banken	24.090.145	26.125.674
Overige langlopende schulden	0	0
Totaal langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	<u>24.090.145</u>	<u>26.125.674</u>

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Stand per 1 januari	28.159.835	30.257.868
Bij: nieuwe leningen	0	800.000
Af: aflossingen	2.034.846	2.898.031
Stand per 31 december	<u>26.124.989</u>	<u>28.159.837</u>
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	2.034.845	2.034.163
Stand langlopende schulden per 31 december	<u>24.090.145</u>	<u>26.125.674</u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de langlopende schulden als langlopend moeten worden beschouwd:

Kortlopend deel van de langlopende schulden (< 1 jr.), aflossingsverplichtingen	2.034.845	2.034.163
Langlopend deel van de langlopende schulden (> 1 jr.) (balanspost)	24.090.145	26.125.674
hiervan > 5 jaar	16.883.493	18.630.681

Voor een nadere toelichting op de langlopende schulden wordt verwezen naar de bijlage overzicht langlopende schulden.

De aflossingsverplichtingen komend boekjaar zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

Toelichting:

De Rabobank en het WfZ beschikken over gedeelde zekerheden op WfZ-activa.

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

13. Overige kortlopende schulden

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€	€
Crediteuren	1.068.755	1.001.569
Aflossingsverplichtingen komend boekjaar langlopende leningen	2.034.845	2.034.163
Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.957.729	1.888.498
Schulden terzake pensioenen	159.842	1.221.663
Nog te betalen salarissen	77.892	384.289
Vakantiegeld	1.296.688	1.278.374
Vakantiedagen	707.175	494.143
Nog te betalen ORT, overuren en sociale lasten over ORT en overuren	418.626	0
Overige schulden:		
Interest leningen	351.866	391.883
Nog te betalen kosten	85.177	222.000
Accountant	38.404	134.000
PBL reservering	2.875.713	2.467.149
Ontvangen voorschot van gemeenten inzake WMO, Beschermd wonen en JW	0	142.456
Vooruitontvangen opbrengsten:		
Giften- fondswerving	70.726	213.456
Opbrengstverrekening DBC 2012	0	0
Opbrengstverrekening DBC 2013	0	122.626
Opbrengstverrekening DBC 2014	30.939	43.682
Opbrengstverrekening DBC 2015	17.744	54.177
Opbrengstverrekening DBC 2016	55.089	56.293
Opbrengstverrekening DBC 2017	11.849	0
Opbrengstverrekening ELV 2017	15.672	0
Voorschotten subsidie kap.1st 2017	26.270	0
Totaal overige kortlopende schulden	<u>11.301.001</u>	<u>12.150.421</u>

Toelichting:

Per 31-12-2017 staan er geen vooruitontvangen voorschotten inzake WMO, Beschermd wonen en JW op de balans. De declaraties via het berichtenverkeer en de betalingen hiervan verlopen zonder problemen. Om die reden worden geen voorschotten meer betaald.

14. Financiële instrumenten

Algemeen

De instelling maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de instelling blootstellen aan markt- en/of kredietrisico's. Deze betreffen financiële instrumenten die in de balans zijn opgenomen. De instelling handelt niet in financiële derivaten en heeft procedures en gedragslijnen om de omvang van het kredietrisico bij elke tegenpartij of markt te beperken. Bij het niet nakomen door een tegenpartij van aan de instellingen verschuldigde betalingen blijven eventuele daaruit voortvloeiende verliezen beperkt tot de marktwaarde van de desbetreffende instrumenten. De contractwaarde of fictieve hoofdsommen van de financiële instrumenten zijn slechts een indicatie van de mate waarin van dergelijke financiële instrumenten gebruik wordt gemaakt en niet van het bedrag van de krediet- of marktrisico's.

Kredietrisico

De vorderingen zijn voor het grootste deel geconcentreerd bij zorgkantoren, zorgverzekeraars en gemeenten. De kredietrisico's zijn beperkt.

Rente- en kasstroomrisico

Het beleid van de instelling is om haar financieringen grotendeels aan te trekken met vastrentende leningen. De instelling loopt renterisico over de rentedragende vorderingen en schulden en herfinanciering van bestaande financieringen. Voor vorderingen en schulden met variabel rentende renteaftspraken loopt de instelling risico ten aanzien van toekomstige kasstromen. Bij de leningen is sprake van een vast rentepercentage over de gehele looptijd, met uitzondering van één samengestelde lening waar een variabele rente is overeengekomen. Deze rente is door middel van een renteswap gefixeerd op 4,78%. Deze lening is afgesloten in 2008, de looptijd bedraagt 12,5 jaar tot eind 2020, de variabele rente is gekoppeld aan de 3 maands euribor waarbij de volledige rentepositie is gehedgd. De waarde van de swap bedraagt per 31 december 2017 circa EUR 289.663,07 negatief. De leningen worden aangehouden tot het einde van de looptijd.

Liquiditeitsrisico

De stichting bewaakt de liquiditeitspositie door middel van meerjaren-liquiditeitsbegrotingen. Het management ziet er op toe dat steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen van de stichting te kunnen voldoen.

Reële waarde

De reële waarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, effecten, liquide middelen en kortlopende schulden, benadert de boekwaarde ervan.

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

15. Niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa**Huurverplichting**

Er zijn langlopende onvoorwaardelijke verplichtingen aangegaan ter zake van erfpacht en huur. De verplichtingen die hieruit voortvloeien bedragen voor 2016 € 1.968.513 inzake huur en € 34.862 inzake erfpacht.

	Huur	Erfpacht	Totaal huur verplichting per 31-12-2017
Niet langer dan een jaar	332.875	44.081	376.956
Tussen 1 en 5 jaar	1.098.609		1.098.609
Langer dan 5 jaar	535.398		535.398
	1.966.882	44.081	2.010.963

Ten aanzien van zes huurverplichting heeft de Raphaëlstichting de mogelijkheid om aanspraak te maken op afgegeven bankgaranties voor in totaal € 64.076.

De boekwaarde van verbouwingen uitgevoerd in huurpanden bedraagt eind 2017 € 1.070.215.

Huuropbrengsten

De huur opbrengsten die de Raphaëlstichting zal ontvangen, op basis van de afgesloten huurovereenkomsten, bedragen voor 2017 € 263.250

Onzekerheden opbrengstverantwoording

Als gevolg van materiële nacontroles door zorgkantoren, zorgverzekeraars en gemeenten op de gedeclareerde zorgprestaties kunnen correcties noodzakelijk zijn op de gedeclareerde productie. De effecten van eventuele materiële nacontroles zijn vooralsnog onzeker en daarom zijn er hiervoor geen verplichtingen opgenomen in de balans.

Obligo

De stichting is gehouden tot betalen van een obligo, in geval het risicovermogen van de Stichting Waarborgfonds voor de Zorgsector minder dan het garantieniveau bedraagt. Het obligo is een percentage van 3% van de resterende schuld van de leningen, waarvoor de Stichting WfZ zich borg heeft gesteld. Dit obligo is inroepbaar tot het maximum van het aldus te berekenen bedrag, gedurende de looptijd van de leningen die door de Stichting WfZ zijn geborgd. Indien en voorzover het risicovermogen op enig moment 1% van de schuldrestanten per 31 december van het laatst verstreken kalenderjaar van de geldlening overschrijdt, worden de door de Stichting WfZ ingeroepen obligo's aan de deelnemende instellingen terugbetaald in welk geval dit obligo daarna wederom tot het maximum inroepbaar is. De resterende schuld per 31 december 2017 van de geborgde leningen door de stichting WfZ bedraagt € 20.437.540. De obligoverplichting per 31 december 2017 komt derhalve uit op € 613.126.

5.1.6 MUTATIEOVERZICHT IMMATERIELE VASTE ACTIVA

	Kosten op- richting en uitgifte van aandelen	Kosten van ontwikkeling	Kosten van concessies, vergunningen en rechten van intellectuele eigendom	Kosten van goedwill die van derden is verkregen	Vooruitbe- talingen op immateriele activa	Totaal
	€	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2017						
- aanschatwaarde						0
- cumulatieve afschrijvingen						0
Boekwaarde per 1 januari 2017	0	0	0	0	0	0
Mutaties in het boekjaar						
- investeringen						0
- afschrijvingen						0
- bijzondere waardeverminderingen						0
- terugname bijz. waardeverminderingen						0
- <i>terugnname geheel afgeschreven activa</i>						0
.aanschatwaarde						0
.cumulatieve afschrijvingen						0
- <i>desinvesteringen</i>						0
aanschatwaarde	0	0	0	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
per saldo	0	0	0	0	0	0
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	0	0	0	0	0	0
Stand per 31 december 2017						
- aanschatwaarde	0	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
Boekwaarde per 31 december 2017	0	0	0	0	0	0

5.1.7 MUTATIEOVERZICHT MATERIELE VASTE ACTIVA

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen, technische en administratieve uitrusting	Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en voortbetaalde op materiële vaste activa	Overboeking Investerings	Totaal
	€	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2017						
- aanschafwaarde	71.445.984	7.501.123	10.275.576	131.791	-	89.354.474
- cumulatieve herwaarderings	-	-	-	-	-	-
- cumulatieve afschrijvingen	37.638.092	6.027.891	7.792.228	-	-	51.458.211
Boekwaarde per 1 januari 2017	<u>33.807.892</u>	<u>1.473.233</u>	<u>2.483.348</u>	<u>131.791</u>	<u>-</u>	<u>37.896.263</u>
Mutaties in het boekjaar						
- investeringen	988.780	646.405	1.181.874	1.978.594	1.801.809-	2.993.845
- herwaarderings	-	-	-	-	-	-
- afschrijvingen	2.466.481	459.134	693.805	-	-	3.619.420
- bijzondere waardeverminderingen	-	-	-	9.610	-	9.610
- terugname bijz. waardeverminderingen	-	-	-	-	-	-
- terugname geheel/afgeschreven activa	-	-	-	-	-	-
- aanschafwaarde	-	-	-	-	-	-
- cumulatieve herwaarderings	-	-	-	-	-	-
- cumulatieve afschrijvingen	-	-	-	-	-	-
- desinvesteringen	-	-	-	-	-	-
aanschafwaarde	-	-	103.821	1.801.809	1.801.809-	103.821
- cumulatieve herwaarderings	-	-	-	-	-	-
- cumulatieve afschrijvingen	-	-	71.115	-	-	71.115
per saldo	-	-	32.706	1.801.809	-1.801.809	32.706
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-1.477.701</u>	<u>187.271</u>	<u>459.363</u>	<u>167.175</u>	<u>-</u>	<u>-667.891</u>
Stand per 31 december 2017						
- aanschafwaarde	72.434.765	8.147.528	11.353.629	308.576	-	92.244.498
- cumulatieve herwaarderings	-	-	-	-	-	-
- cumulatieve afschrijvingen	40.104.573	6.487.025	8.414.918	9.610	-	55.016.126
Boekwaarde per 31 december 2017	<u>32.330.191</u>	<u>1.660.504</u>	<u>2.938.711</u>	<u>298.966</u>	<u>-</u>	<u>37.228.372</u>
Afschrijvingspercentage	2,5% - 10%	10,0%	5% - 25%			

Toelichting:
In 2017 is de categorie van twee actieven gecorrigeerd van "Bedrijfsgebouwen en terreinen" naar "Machines en installaties". Om die reden heeft een verschuiving van aanschafwaarde (€ 219K) en cumulatieve afschrijvingen (€ 11K) per 1-1-2017 plaatsgevonden.

Bijzondere waardevermindering MVA in uitvoering (€ 10K) betreft projectkosten van een verbouwing. Deze projectkosten stonden per 1-1-2017 op de balans en zou bij gereedmelding van de verbouwing te worden geactiveerd tezamen met de verbouwkosten. De verbouwing is komen te vervallen en zal niet meer in de toekomst plaatsvinden.

5.1.8 MUTATIEOVERZICHT FINANCIËLE VASTE ACTIVA

	Deelnemingen in overige verbonden maatschappijen	Deelnemingen in overige verbonden maatschappijen	Vorderingen op groeps- maatschappijen	Vorderingen op overige verbonden maatschappijen	Andere deelnemingen	Vorderingen op participanten en op maatschappije n waarin wordt deelgenomen	Overige effecten	Vordering op grond van compensatie egelling	Overige vorderingen	Totaal €
Boekwaarde per 1 januari 2017										0
Kapitaalsortingen										0
Resultaat deelnemingen										0
Ontvangen dividend										0
Acquisities van deelnemingen										0
Nieuwervallen consolidaties										0
Verstekte leningen / verkregen effecten										0
Ontvangen dividend / aflossing leningen (Terugnname) waardeverminderingen										0
Amortisatie (dis)jagio										0
Boekwaarde per 31 december 2017	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Som waardeverminderingen										0

BIJLAGE

5.1.9 Overzicht langlopende schulden ultimo 2017

Leninggever	Afsluit- datum	Hoofdsom	Totale loop-tijd	Soort lening	Werk- elijke rente op 31-12- 2017	Restschuld 31 december 2016	Nieuwe leningen in 2017	Aflossing in 2017	Restschuld 31 december 2017	Restschuld over 5 jaar	Resterende looptijd in jaren eind 2017	Aflos- sings- wijze	Aflos-sing 2018	Gesteelde zekerheden
		€			%	€	€	€	€	€			€	
Delta Lloyd	21-jul.-89	3.743.687	30	onderhands	4,00%	374.369		124.790	249.579	0	2	lineair	124.790	Rijksgarantie
Rabobank	15-okt.-98	2.949.571	25	onderhands	-	-		-	3.081.184	2.248.434	19	lineair	-	Rijksgarantie
BNG	1-nov.-01	5.745.992	35	onderhands	5,69%	3.247.734		166.550	486.663	355.133	19	lineair	166.550	Borgstelling WfZ
BNG	1-nov.-01	907.560	35	onderhands	5,94%	512.969		26.306	147.893	0	4	lineair	26.306	Borgstelling WfZ
Rabobank	1-dec.-01	825.000	20	onderhands	4,78%	189.143		41.250	1.120.000	448.000	9	lineair	41.250	Borgstelling WfZ
BNG	17-sep.-01	2.800.000	25	onderhands	3,56%	1.120.000		112.000	1.008.000	0	5	lineair	112.000	Rijksgarantie
BNG	15-nov.-02	800.000	20	onderhands	2,12%	240.000		40.000	200.000	0	5	lineair	40.000	Rijksgarantie
BNG	13-aug.-03	1.875.000	15	onderhands	1,39%	250.000		125.000	125.000	0	1	lineair	125.000	Rijksgarantie
NWB	15-apr.-04	1.998.000	30	onderhands	4,31%	1.198.800		66.600	1.132.200	799.200	17	lineair	66.600	Borgstelling WfZ
NWB	1-jul.-04	2.500.000	20	onderhands	1,68%	1.000.000		125.000	875.000	250.000	7	lineair	125.000	Borgstelling WfZ
NWB	9-nov.-05	925.000	20	onderhands	0,99%	416.250		46.250	370.000	138.750	8	lineair	46.250	Borgstelling WfZ
NWB	9-nov.-05	614.000	20	onderhands	0,99%	276.300		30.700	245.600	92.100	8	lineair	30.700	Borgstelling WfZ
NWB	19-mei-06	3.000.000	20	onderhands	4,28%	1.500.000		150.000	1.350.000	600.000	9	lineair	150.000	Borgstelling WfZ
Rabobank	31-dec.-07	1.500.000	25	onderhands	4,78%	910.000		60.000	850.000	550.000	15	lineair	60.000	Hypotheek
BNG	29-nov.-07	1.320.000	30	onderhands	1,35%	913.000		44.000	869.000	649.000	20	lineair	44.000	Borgstelling WfZ
NWB	10-sep.-07	1.905.000	30	onderhands	1,22%	1.333.500		63.500	1.270.000	952.500	20	lineair	63.500	Borgstelling WfZ
BNG	30-nov.-07	3.000.000	30	onderhands	2,61%	2.100.000		100.000	2.000.000	1.500.000	20	lineair	100.000	Borgstelling WfZ
BNG	13-okt.-08	1.500.000	30	onderhands	4,76%	1.100.000		50.000	1.050.000	800.000	21	lineair	50.000	Borgstelling WfZ
BNG	13-okt.-08	3.000.000	30	onderhands	4,76%	2.200.000		100.000	2.100.000	1.600.000	21	lineair	100.000	Borgstelling WfZ
Rabobank	1-okt.-09	1.400.000	30	onderhands	4,78%	1.026.659		46.668	979.991	746.651	22	lineair	46.668	Hypotheek
BNG	1-feb.-12	2.600.000	30	onderhands	4,59%	2.253.333		86.667	2.166.666	1.733.331	25	lineair	86.667	Borgstelling WfZ
NWB	1-apr.-13	1.300.000	30	onderhands	3,65%	1.170.000		43.333	1.126.667	910.002	26	lineair	43.333	Borgstelling WfZ
BNG	15-jul.-13	2.500.000	30	onderhands	3,25%	2.250.000		83.333	2.166.667	1.750.002	26	lineair	83.333	Borgstelling WfZ
Rabobank	1-mrt.-15	1.100.000	9	onderhands	2,05%	977.778		122.222	855.556	244.446	7	lineair	122.222	Hypotheek
Rabobank	1-mrt.-15	900.000	9	onderhands	2,05%	800.000		100.000	700.000	200.000	7	lineair	100.000	Hypotheek
Rabobank	16-dec.-16	800.000	10	onderhands	2,05%	800.000		80.676	719.324	315.944	9	lineair	80.676	Hypotheek
Totaal						28.159.835	0	2.034.846	26.124.989	16.838.493			2.034.845	

5.1.10 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING

BATEN

16. Opbrengsten zorgprestaties (en maatschappelijke ondersteuning)

De specificatie is als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Opbrengsten zorgverzekeringswet (exclusief subsidies)	604.147	391.693
Wettelijk budget voor aanvaardbare kosten Wlz-zorg (exclusief subsidies)	53.880.478	53.128.248
Nagekomen resultaat zorgverzekeringswet	19.817	-29.103
Nagekomen resultaat wettelijk budget voorgaand boekjaar WLZ	-22.489	-17.576
Nagekomen baten voorgaand boekjaar Jeugdwet, Wmo en Beschermd Wonen	7.383	140.731
Opbrengsten Jeugdwet	884.502	898.102
Opbrengsten Wmo	1.673.888	1.428.817
Opbrengsten Beschermd Wonen	1.307.871	1.227.822
Overige zorgprestaties	1.731.826	1694214,53
Totaal	<u>60.087.422</u>	<u>58.862.948</u>

Toelichting:Toelichting GGZ opbrengsten

De basis voor de omzetsbepaling GGZ bestaat uit de optelsom van de volgende elementen:

- doorloop DBC's uit 2016 verminderd met OHW per 31 december 2016;
- geopend en gesloten DBC's 2017 en
- OHW ultimo 2017.

Er bestaat een inschatting ten aanzien van de verwachte schadelast bij de zorgverzekeraars en gemeenten. Naar aanleiding van de inschatting van het management met betrekking tot de zorgverzekeraars is er een overschrijding van het budget gereserveerd. Bij iedere gemeente afzonderlijk is goedkeuring gevraagd en verkregen voor de eventuele overschrijding van het plafond per gemeente.

Ten aanzien van de inschatting van de onderhanden werkpositie per 31 december 2017:

Op grond van de Regeling Jaarverslaglegging is in beginsel de waardering op basis van de verwachte opbrengstwaarde, conform de met de betreffende zorgverzekeraar en gemeenten afgesproken vergoeding voor de DBC productie, het uitgangspunt. De Raphaëlstichting hanteert voor het bepalen van de onderhanden werkpositie de feitelijke realisatie per 31 december 2017. Hiertoe worden de openstaande DBC's per 31-12-2017 vermenigvuldigd met DBC tarieven die horen bij deze DBC's naar de stand van 31 december 2017.

Toelichting ELV opbrengsten

Eerstelijns verblijf werd t/m 31 december 2016 vanuit subsidie zorgverzekeringswet bekostigd. Sinds 2017 wordt deze zorg vergoed vanuit de zorgverzekeringswet. Baten ELV 2017 betreffen € 96K (2016: 82K).

17. Subsidies

De specificatie is als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Subsidies Zvw-zorg	-	82.134
Rijkssubsidies vanwege het Ministerie van VWS	158.405	195.445
Overige subsidies, waaronder loonkostensubsidies en EU-subsidies	50.042	34.247
Nagekomen baten subsidie overgang kapitaallasten	61.178	0
Totaal	<u>269.625</u>	<u>311.826</u>

Toelichting:

Eerstelijns verblijf werd t/m 31 december 2016 vanuit subsidie zorgverzekeringswet bekostigd. Sinds 2017 wordt deze zorg vergoed vanuit de zorgverzekeringswet. Derhalve zijn ELV baten opgenomen onder onderdeel "16. opbrengsten zorgprestaties zorgverzekeringswet".

5.1.10 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING

BATEN

18. Overige bedrijfsopbrengsten

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Overige dienstverlening:		
Overige dienstverlening	399.975	264.785
Inhouding maaltijden	18.393	24.594
Overige opbrengsten (waaronder verhuur onroerend goed):	3.095.123	2.833.166
Totaal	<u>3.513.492</u>	<u>3.122.544</u>

Toelichting:

Onder de 'overige opbrengsten' zijn de commerciële verkopen verantwoord voor € 2,4 miljoen (2016: € 2,4 miljoen). Met de belastingdienst zijn afspraken gemaakt inzake de BTW. Ook zijn hier huuropbrengsten verantwoord voor EUR 0,3 miljoen (2016: EUR 0,2 miljoen).

5.1.10 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING

LASTEN

19. Personeelskosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Lonen en salarissen	32.548.215	31.610.844
Sociale lasten	5.717.887	4.831.071
Pensioenpremies	2.569.784	2.544.127
Andere personeelskosten	1.487.222	1.434.923
Subtotaal	<u>42.323.107</u>	<u>40.420.966</u>
Personeel niet in loondienst	1.505.865	1.919.457
Totaal personeelskosten	<u><u>43.828.972</u></u>	<u><u>42.340.423</u></u>
Specificatie gemiddeld aantal personeelsleden (in FTE's) per segment:		
Algemene en administratieve functies	85	77
Personeel hotelfuncties	40	42
Personeel bewonersgebonden functies	606	550
Leerling-verpleegkundig, opvoedkundig en verzorgend personeel	18	42
Personeel terrein- en gebouwgebonden functies	8	9
Invalkrachten	54	68
Langdurig zieken: langer dan een jaar	3	3
Gemiddeld aantal personeelsleden op basis van full-time eenheden	<u>814</u>	<u>790</u>
Aantal personeelsleden dat buiten Nederland werkzaam is	0	0

Toelichting:

Er is in 2017 een herberekening toegepast op de opslag sociale lasten van de reserveringen personele verplichtingen.

In de jaarrekening van 2016 was ten onrechte de dotatie en vrijval van de drie voorzieningen arbeidsongeschiktheid, Jubilea en ORT niet in mindering gebracht op de personeelskosten. In de jaarekening van 2017 is dit gecorrigeerd in de personeelskosten cijfers van 2016. Het totaalbedrag van deze aanpassing betreft € 1.387K

In de jaarrekening van 2016 waren kosten van onderaannemers opgenomen onder kosten van personeel niet in loondienst. Deze kosten zijn in deze jaarrekening opgenomen als "Cliënt- en bewonersgebonden kosten" in onderdeel "22. Overige bedrijfskosten". Deze kosten bedragen in 2017 € 600K (2016: € 391K).

Hoge kosten Personeel niet in loondienst 2016 wordt verklaard door implementatiekosten ECD en externe inhuur afdeling zorgverkoop.

Andere personeelskosten zijn gedaald met name door onttrekking voorziening AO € 428K en voorziening nabetaling ORT € 317K.

20. Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Afschrijvingen:		
- immateriële vaste activa	0	0
- materiële vaste activa	3.619.420	2.505.890
Totaal afschrijvingen	<u>3.619.420</u>	<u>2.505.890</u>

Toelichting:

In 2017 zijn de afschrijvingstermijnen van het activa herijkt. Afschrijvingsperiodes komen hierdoor overeen met de daadwerkelijke levensduur verwachting van het activa. Daarnaast werd een restwaarde van 20% van de WOZ-waarde aangehouden voor gebouwen en grond in 2016. In 2017 is deze restwaarde herzien naar 10% op enkel gebouwen excl. grondwaarde. Over grondwaarde wordt niet afgeschreven.

Alle WOZ-waarde, die als basis geldt voor bepaling van de restwaarde van het actief, zijn afgestemd op de meest recent bekend gemaakte WOZ-waardes.

De herijking van het vastgoed heeft geleid tot € 358K hogere afschrijvingskosten in 2017.

5.1.10 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING

LASTEN

21. Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Bijzondere waardeverminderingen van:		
- immateriële vaste activa	0	0
- materiële vaste activa	9.610	0
Totaal	<u>9.610</u>	<u>0</u>

Toelichting:

Bijzondere waardevermindering betreft projectkosten van een verbouwing. Deze projectkosten stonden per 1-1-2017 op de balans om te worden geactiveerd tezamen met toekomstige verbouwkosten. De verbouwing is vervallen en zal niet meer in de toekomst plaatsvinden.

22. Overige bedrijfskosten

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	3.746.426	3.664.256
Algemene kosten	5.608.851	5.604.875
Cliënt- en bewonersgebonden kosten	2.129.579	1.901.858
Onderhoud en energiekosten:		
- Onderhoud	1.324.027	1.988.895
- Energiekosten gas	431.844	517.211
- Energiekosten stroom	279.141	317.052
- Energie transport en overig	126.190	19.792
Subtotaal	<u>2.161.202</u>	<u>2.842.950</u>
Huur en leasing	1.615.026	1.563.236
Dotaties en vrijval voorzieningen	14.091	1.856.525
Totaal overige bedrijfskosten	<u>15.275.175</u>	<u>17.433.699</u>

Toelichting:

In de jaarrekening van 2016 waren kosten van onderaannemers opgenomen onder kosten van personeel niet in loondienst. Deze kosten zijn in deze jaarrekening opgenomen als "Patiënt- en bewonersgebonden kosten" in onderdeel "22. Overige bedrijfskosten". Deze kosten bedragen in 2017 € 600K (2016: € 391K).

Onder algemene kosten zijn tevens alle commerciële kosten opgenomen waaronder kostprijs verkopen. Deze totale kosten bedragen in 2017 € 2.577K (2016: € 2.242K)

Voor een overzicht van de dotatie en vrijval voorzieningen wordt verwezen naar punt 11 "Voorzieningen" in de toelichting op de balans.

Het verschil tussen het resultaat van dotatie en vrijval voorzieningen in 2016 en 2017 wordt verklaard door dotatie ORT in 2016 van € 688K en een vrijval van € 371K in 2017. Tevens is in 2016 per saldo € 690K gedoteerd aan de voorziening AO en is in 2017 een vrijval van € 68K verantwoord.

5.1.10 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING

23. Financiële baten en lasten

De specificatie is als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
Rentebaten	2.099	25.631
Subtotaal financiële lasten	-1.064.579	-1.335.507
Totaal financiële baten en lasten	<u>-1.062.480</u>	<u>-1.309.876</u>

Toelichting:

In 2016 is versneld afgelost op een lening van RSZ. Er is 160K betaald aan vervroegde rentekosten. Er was geen boeterente van toepassing.

In verband met de versnelde aflossing in 2016 zijn er minder rentekosten van toepassing in 2017. Daarnaast zijn er door jaarlijkse aflossingen minder rentekosten.

24. Bijzondere posten in het resultaat

Er hebben zich in 2017 geen bijzondere posten voorgedaan.

25. Wet normering topinkomens (WNT)

De bezoldiging van de leden van de Raad van Bestuur [en overige topfunctionarissen] over het jaar 2017 is als volgt:

Leidinggevende topfunctionarissen met bezoldiging boven € 1.700

	R.R. Bakker	C.H. Buijs	P.W. Blomaard
	Bestuurder	Bestuurder	Gewezen bestuurder
1 Functie (functienaam)			
2 In dienst vanaf (datum begin functievervulling)	1-jan.-12	13-feb.-17	10-jan.-94
3 In dienst tot (datum einde functievervulling)	heden	heden	heden
4 (Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	Ja	Ja
5 Deeltijdfactor	100%	100%	100%
6 Bruto-inkomen (incl. salaris, vakantiegeld, eindejaarsuitkering en andere vaste toelagen)	133.595	95.328	90.871
7 Winstdelingen en bonusbetalingen	0	0	0
8 Bruto-onkostenvergoeding (vast en variabel)	0	0	867
9 Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen (6,7 en 8)	133.595	95.328	91.737
10 Voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn (in €)	11.027	9.668	9.155
11 Totaal bezoldiging in kader van de WNT	<u>144.622</u>	<u>104.996</u>	<u>100.892</u>
12 Toepasselijk bezoldigingsmaximum	146.000	128.800	n.v.t.
13 Uitkeringen in verband met beëindiging van het dienstverband (in €)	0	0	0
14 Toepasselijke bezoldigingsmaximum	75.000	75.000	75.000
2016			
1 (Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	Nee	Ja
2 Deeltijdfactor (minimaal 0,025 fte)	100%	0%	100%
3 Bruto-inkomen (incl. salaris, vakantiegeld, eindejaarsuitkering en andere vaste toelagen)	131.095	0	131.766
4 Winstdelingen en bonusbetalingen	0	0	0
5 Bruto-onkostenvergoeding (vast en variabel)	0	0	0
6 Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	131.095	0	131.766
7 Voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn (in €)	10.789	0	10.789
8 Totaal bezoldiging in kader van de WNT	<u>141.884</u>	<u>0</u>	<u>142.555</u>
9 Toepasselijk bezoldigingsmaximum	145.000	0	145.000

5.1.10 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING

Toezichthoudende topfunctionarissen met bezoldiging boven € 1.700

	W.M. van Ewijk Voorzitter RvT	J.G.J.M. de Zwaan Vice voorzitter RvT	M. ten Bruggecate Lid RvT
1 Functie (functienaam)	1-jan.-03	1-jan.-13	1-jan.-13
2 In dienst vanaf (datum begin functievervulling)	heden	31-mrt.-17	heden
3 In dienst tot (datum einde functievervulling)			
4 Bruto-inkomen (incl. salaris, vakantiegeld, eindejaarsuitkering en andere vaste toelagen)	20.805	3.468	13.870
5 Bruto-onkostenvergoeding (vast en variabel)	0	0	0
6 Totaal bezoldiging in kader van de WNT	20.805	3.468	13.870
7 Toepasselijk bezoldigingsmaximum	21.900	14.600	14.600
8 Uitkeringen in verband met beëindiging van het dienstverband (in €)	0	0	0
9 Toepasselijke bezoldigingsmaximum	75.000	75.000	75.000
2016			
1 Bruto-inkomen (incl. salaris, vakantiegeld, eindejaarsuitkering en andere vaste toelagen)	19.840	13.226	13.226
2 Bruto-onkostenvergoeding (vast en variabel)	0	0	0
3 Totaal bezoldiging in kader van de WNT	19.840	13.226	13.226
4 Toepasselijk bezoldigingsmaximum	21.750	14.500	14.500
C.M.M. Ineke			
1 Functie (functienaam)	Lid RvT	E.I. de Wit lid RvT	C.M.H.A. Deckers Lid RvT
2 In dienst vanaf (datum begin functievervulling)	20-mrt.-14	20-mrt.-14	12-dec.-17
3 In dienst tot (datum einde functievervulling)	heden	12-apr.-17	heden
4 Bruto-inkomen (incl. salaris, vakantiegeld, eindejaarsuitkering en andere vaste toelagen)	13.870	4.045	578
5 Bruto-onkostenvergoeding (vast en variabel)	0	0	0
6 Totaal bezoldiging in kader van de WNT	13.870	4.045	578
7 Toepasselijk bezoldigingsmaximum	14.600	14.600	14.600
8 Uitkeringen in verband met beëindiging van het dienstverband (in €)	0	0	0
9 Toepasselijke bezoldigingsmaximum	75.000	75.000	75.000
2016			
1 Bruto-inkomen (incl. salaris, vakantiegeld, eindejaarsuitkering en andere vaste toelagen)	13.226	13.226	0
2 Bruto-onkostenvergoeding (vast en variabel)	0	0	0
3 Totaal bezoldiging in kader van de WNT	13.226	13.226	0
4 Toepasselijk bezoldigingsmaximum	14.500	14.500	0

Toelichting:

De Raad van Toezicht heeft conform de Regeling bezoldigingsmaxima topfunctionarissen zorg- en jeugdhulp aan de Raphaëlstichting een totaalsore van 9 punten toegekend. De daaruit volgende klasseindeling betreft III, met een bijbehorend bezoldigingsmaximum voor de Raad van Bestuur van € 146.000. Dit maximum wordt niet overschreden door de Raad van Bestuur. Het bijbehorende bezoldigingsmaximum voor de voorzitter van de Raad van Toezicht bedraagt € 21.900 en voor de overige leden van de Raad van Toezicht € 14.600. Deze maxima worden niet overschreden.

5.1.10 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING

26. Honoraria accountant

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
De honoraria van de accountant over 2017 zijn als volgt:		
1 Controle van de jaarrekening	45.639	72.000
2 Overige controlewerkzaamheden (w.o. Regeling AO/IC en Nacalculatie)	50.844	62.000
3 Fiscale advisering	0	0
4 Niet-controlediensten	0	0
Totaal honoraria accountant	<u>96.483</u>	<u>134.000</u>

27. Transacties met verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de instelling, haar deelnemingen en hun bestuurders en leidinggevende functionarissen.

Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet-zakelijke grondslag.

De bezoldiging van de bestuurders en toezichhouders die in het kader van de WNT verantwoord worden, is opgenomen onder punt 25.

5.1.11 VASTSTELLING EN GOEDKEURING

Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

De raad van bestuur van de Raphaëlstichting heeft de jaarrekening 2017 opgemaakt en vastgesteld in de vergadering van 20 april 2018.

De raad van toezicht van de Raphaëlstichting heeft de jaarrekening 2017 goedgekeurd in de vergadering van 24 mei 2018.

Resultaatbestemming

Het resultaat wordt verdeeld volgens de resultaatverdeling in paragraaf 5.1.2.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben geen belangrijke gebeurtenissen na balansdatum plaatsgevonden met impact op de jaarrekening 2017.

Ondertekening door bestuurders en toezichthouders

Voorzitter RvB
R.R. Bakker

Lid RvB
C.H. Bujs

Voorzitter RvT
W.M. van Ewijk

Lid RvT
M. ten Bruggencate

Lid RvT
C.M.M. Ineke

Lid RvT
C.M.H.A. Deckers

Lid RvT
M. Drijver - Kossen

5.2 OVERIGE GEGEVENS

5.2 OVERIGE GEGEVENS

5.2.1 Statutaire regeling resultaatbestemming

In de statuten is bepaald dat het behaalde resultaat wordt toegevoegd aan de reserve aanvaardbare kosten.

5.2.2 Nevenvestigingen

De Raphaelstichting heeft geen nevenvestigingen.

5.2.3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring van de onafhankelijke accountant is opgenomen op de volgende pagina.

**Controleverklaring van de
onafhankelijke accountant**

Aan de raad van toezicht en de raad van bestuur van
de Raphaëlstichting

INFO@VERSTEGENACCOUNTANTS.NL

WWW.VERSTEGENACCOUNTANTS.NL

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

A. Verklaring over de in de jaarverantwoording opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van de Raphaëlstichting te Schoorl gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarverantwoording 2017 opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de Raphaëlstichting op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de *Regeling verslaggeving WTZi (RvW)*.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2017;
2. de resultatenrekening over 2017; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de *Nederlandse controlestandaarden* en de *Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2017* vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Raphaëlstichting zoals vereist in de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO)* en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA)*.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in de jaarverantwoording opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat de jaarverantwoording andere informatie, die bestaat uit:

- het jaardocument;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat en dat de overige gegevens alle informatie bevat die op grond van de *RvW* is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten van de *RvW* en de *Nederlandse Standaard 720*. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaardocument en de overige gegevens in overeenstemming met de *RvW*.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de raad van bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de *RvW*. In dit kader is de raad van bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de raad van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de raad van bestuur afwegen of de Raphaëlstichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de raad van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de raad van bestuur het voornemen heeft om de Raphaëlstichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De raad van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Raphaëlstichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de Raphaëlstichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, de *Regeling Controleprotocol WNT 2017*, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de Raphaëlstichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de raad van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de raad van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de Raphaëlstichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaet zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een zorginstelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Dordrecht, 24 mei 2018

Verstegen accountants en adviseurs B.V.,

was getekend,
ing. J.L. Wisse RA